

ప్రతిష్ఠా కల్పము

పండిత రామశర్మణా పరిష్కృతం

ఈ గ్రంథము తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానం వారి ద్రవ్యసహాయముచే
ధార్మికగ్రంథ ప్రచురణ సహాయ ప్రణాళికద్వారా ముద్రించబడినది.

శ్రీరామ నామ క్షేత్రము

జగదేవపూర్, జిల్లా మెదక్, ఆం. ప్ర.

ప్రతిష్ఠా కల్పము

పండిత రామశర్మణా పరిష్కృతం

ఈ గ్రంథము తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానం వారి ద్రవ్యసహాయముచే
ఛార్మికగ్రంథ ప్రచురణ సహాయ ప్రణాళికద్వారా ముద్రించబడినది.

శ్రీరామ నామ క్షేత్రము

జగదేవపూర్, జిల్లా మెదక్, ఆం. ప్ర.

విషయ సూచిక

సంకల్పము	5
ఋత్విగ్వరణము	9
రక్షణంధనం	10
నాందీముఖం	11
అంకురారోపణం	13
సర్వతోభద్ర	14
వాస్తు	23
నవగ్రహారాధనం	24
ప్రతిమాశోధనం	35
యోగినీ	37
మంటప సంస్కారః	39
కుండ సంస్కారః	46
జలాధి వాసః	47
ధాన్యాధివాసః	49
శయ్యాధివాసః	52
ప్రసాద సంస్కారః	55
గర్తసంస్కారః	56
మూర్తిప్రతిష్ఠా	58
ప్రాణ ప్రతిష్ఠా	59
పూర్ణాహుతి	69

ప్రతిష్ఠాకల్పము

ఓం తతో యజమానః పూర్వేద్యుః కుటుంబసహితో మంగళస్నానం
 కృత్వాపరేద్యుః అహతవస్త్రధరో ధృతదౌతాంబరః ఆచమ్య అలంకార గంధ
 పుష్పాక్షతైరలంకృతో వందితాభీష్టదేవతో జ్ఞాతిబాంధవైస్సహ వరుణపూజా
 ద్రవ్యాణి గృహీత్వా, సవత్సీకః యజమానః ఆచార్యాద్విబ్రాహ్మణైః అప్సరో
 మంగళగీతవాద్యాది పురస్కరం ఉదకతీరం గత్వా నద్యాం తటాకేవా కించి
 ద్భూమౌ సంప్రోక్ష్య తత్ర రంగవల్లిం కృత్వా యాతుదానాః ఆవయాంతు,
 విష్ణోదేవయజనం రక్షస్సు తత్రమహీద్యౌః.... ఇతి పుణ్యాహకలశవ త్కుర్యాత్
 మహీద్యౌః ఇతి భూమించప్రార్థ్య ఓం మహీద్యౌః పృథివీచన ఇమంయజ్ఞం
 మిమిషతాం పివృతాం నోభరీమభిః॥ అభివస్త్రా ఇతివస్త్రమాస్మీర్య-అభివస్త్రా
 సువసనాన్య ఋషాభిదేవో స్సుదుమాః పూయమానాః అభిచంద్రా భర్తమేనో
 హిరణ్యాభ్యశ్వాన్ రథిన్ దేవ సోమః ఓషధయ ఇతి తండులానినిషిష్య-ఓష
 ధయ స్సంవదంతే సోమేన సహ రాజ్ఞా యన్మై కరోతి బ్రాహ్మణ స్తగ్ంరాజ
 న్నారయామసి ॥ ఆకలశేష్వితి స్థూలకలశం సంస్థాప్య-ఆకలశేష దావతే పక్షితే
 పరిషిచ్యతే, ఉక్తైర్వజ్రైషు వర్ధతే స్యోనావృథివీతి సప్తమృదః-స్యోనావృథివిభవా
 నృక్షరా నివేశసి యచ్చాసశ్శర్మ సప్రధాః॥యాఃఫలిసిరితి ఫలాని నిషిష్య-యాః
 ఫలిసిర్యా అఫలా అపుష్పా యాశ్చ పుష్పిణీః బృహస్పతి ప్రసూతా స్తానో

ముంచంత్యగ్ంహసః॥ సహితానీతి రత్నాని నిక్షిప్య-స హి రత్నాని దాశుషే॥
 సువాతి సవితా భగః॥ తం భాగం చిత్రమీమహే॥ పూర్ణాదర్శిపరావత సుపూర్ణా
 పునరావత । వన్నేవ విక్రీణా వహ ఇషమూర్త్యగ్ం శతక్రతో॥ హిరణ్యరూప ఇతి
 హిరణ్యం నిక్షిప్య-హిరణ్యరూప స్సహిరణ్య సందృగపాన్న పాతేన్దుహిరణ్య
 వర్ణా హిరణ్యయా త్పరియోనే ర్నిషద్య॥ హిరణ్యదాదదద్యన్నమస్మై॥ తత్స
 వితురితి గోమూతం॥ గంధద్వారామితి గోమయం॥ ఆప్యాయస్యేతి క్షీరం॥
 ఆప్యాయస్య సమేతుతే విశ్వత స్సోమ వృష్టియం॥ భవా వాజస్య సంగదే॥ దధి
 క్రావుణ్ణ ఇతి దధి॥ శుక్రమసీత్యాజ్యం॥ శుక్రమసి జ్యోతిరసి తేజోసి దేవోవ
 స్సవితోతునా త్వచ్చిదేణ వవిత్తేణ వసోస్సూర్యస్య రశ్మిభిః॥ మదువాతా ఇతి
 మదు-మదువాతా ముతాయ తే మదు క్షరంతి సింధివః॥ మాద్వీర్న స్సంతోషదీః
 మదు సక్రముతోషసి మదుమత్పార్థివగ్ం రజః॥ మదు ద్యౌరస్తు నఃపితా॥ మదు
 మాంసో వనస్పతిర్మదుమాగ్ం అస్తు సూర్యః మాద్వీర్గావో భవంతునః

హిరణ్యశృంగమితి తీర్థం సంప్రార్థ్య॥ హిరణ్యశృంగం వరుణం ప్రపద్యే
 తీర్థం మే దేహి యాచితః॥ యన్మయా శుక్రమసాదూనాం పాపేభ్యశ్చ ప్రతి
 గ్రహః॥ ఇమమ్మే గంగేతి వస్త్రపూతం జలం తత్కలశే సంపూర్య॥ ఇమమ్మే
 గంగే యమునే సరస్వతి శుశుక్తి స్తోమగ్ం స చ తాపరుష్టియా॥ అనిక్ష్టియా

మరుద్వృధే వితస్తయాత్రికియే శృణుహ్యనుషోమయా! గంధద్వారామితి
 గంధలేపనం కృత్వా-గంధద్వారాం దురాధర్షాం నిత్యపుష్టాం కరీషిణీం ఈశ్వ
 రీగ్ం సర్వభూతానాం తామిహావహ్యయే శ్రియం॥ యాజాతా ఇతిసర్వాషదీ-
 నిషివ్య॥ యా జాతా ఓషధయో దేవేభ్య స్త్రియుగం పురా మందామి బ్రభూతా
 మహాగ్ం శతం ధామానిసప్తచ॥ ఆయనేతేతి పుష్పాణినిషివ్య॥ ఆయనేతేపరాయణే
 దూర్వారోహంతు పుష్పిణీః॥ హ్రదాశ్చ పుందరీకాణి సముద్రస్య గృహ ఇమే
 కాండాత్కాండాదితిదూర్వా-కాండాత్కాండాత్ప్రరోహంతీ పరుషః పరుషః పరు
 ఏవానో దూర్వే ప్రతను సహస్రేణ శతేనచ॥ యాశతేన ప్రతనోషి సహస్రేణ
 విరోహసి॥ తస్యానే దేవీష్ట కేపదే మహవిషా వయం॥ అశ్వధేవో ఇతిపంచత్వక్
 పల్లవాని నిషివ్య-అశ్వధేవో నిషధనం పర్ణేవో వస కృతా॥ త్త్రిగోభాజ ఇత్కిలా
 సదయత్స న పథ పూరుషం॥
 దేవస్యత్వేతి కుశోదకం దేవస్యత్వానమితుః॥ ప్రసవేశ్వినోర్బాహుభ్యాంపూష్టో హస్తా
 బ్యామాదేయివా సువాసాః పరివీత ఆగాత్స ఉశ్రేయాన్ భవతి జాయమానః॥
 తందీరాసః కవయ ఉన్నయంతి స్వాధీయో మనసా దేవయంతః ఇతి కలశ
 కంఠే వస్త్రంవా సూత్రంవా కంకణసహితం బద్ధీయాత్॥ పూరాదర్శి పరాపత
 సుపూర్ణా పునరాపత వస్త్వీవ క్రిజావహ ఇషమూర్తగ్ం శతకతో ఇతి

పూర్ణ పాత్రం నిధాయ తత్త్వాయామీతి వరుణమావాహ్యతత్త్వాయామిబ్రహ్మణా
 వందమానస్తదాశాస్తే యజమానో హవిర్భి ఆహేడమానో వరుణేహ భోధ్య
 రుశగ్ం సమాన ఆయుఃప్రమోషిః ఆస్మిన్కలశే వస్త్రాభరణభూషితం వరుణం
 సాంగం = యామి వరుణాయ నమః ఇతి షోడశోపచార పూజాం కుర్యాత్
 వరుణస్సుప్రీతో వరదో భవతు ॥ తతో యజమానః ఆన్యోవా కలశం శిరసి
 నిధాయ పునః సృత్రగీత వాద్య పురస్సరం భద్రం వద- శన్న ఇంద్రాగ్ని-
 భద్రం కర్ణేభిః ఇతి సూక్తం వరన్ పునరాగత్య మంటపస్య త్రిః ప్రదక్షిణం
 కృత్వా ॥

భద్రం వద దక్షిణతో భద్రము త్రరతో వద । భద్రం పురస్తాన్నో వద
 భద్రం పశ్చాత్కపింజర । భద్రం వద పుత్తైర్భద్రం వద గృహేషు చ ।
 భద్రమస్మాకం నో వద భద్రం నో ఆభయం కృధి । భద్రమథస్తాన్నో వద
 భద్ర ముపరిష్టాన్నో వద భద్రం భద్రన్న ఆభర । భద్రన్న స్సర్వతో వద
 ఆ సవత్సం పురస్తాన్నః । శివం దక్షిణతస్కృధి । ఆభయం సతతం పశ్చాద్భద్ర
 ము త్రరతో గృహే । యావనాని మహాయసి జిగ్యుషామి వ దుందుభిః శకుంతక
 ప్రదక్షణం శతప్రతాభినో వద ॥

శన్న ఇంద్రాగ్ని భవతా మహోభిశ్శన్న ఇంద్రావరుణారాహవ్యా ।
 శమింద్రా సోమాసు వితయా శంయోశ్శన్న ఇంద్రా పూషణా వాజసా తౌ ॥
 భద్రం కర్ణేభి శృణుయామ దేవాః । భద్రం పశ్యేమాక్షభిర్యజ్త్రాః ।

స్థిరై రం శ్రీస్తుప్తువాగ్ం సస్తనూభిః । వ్యశేమ దేవహితం యదాయుః ।
 స్వస్తి న ఇంద్రో వృద్ధశ్రవాః-స్వస్తి నః పూషా విశ్వవేదాః । స్వస్తి నస్తార్క్షో
 అరిష్టనేమిః । స్వస్తి నో బృహస్పతిర్దదాతు ॥ ఓం శాంతి శాంతిః శాంతిః ॥

ప్రత్యగ్ద్వారేణ మంటపం ప్రవిశ్య ఈశాన్యకోణే దాన్యస్యోపరి వరుణ
 కలశం సంస్థాప్య ॥ గృహవై ప్రతిష్ఠా సూక్తం తత్ప్రతిష్ఠితమయాశంస్తవ్యం ।
 తస్మాద్వద్య పితురైవ పశూన్లభతే । గృహనైవేనానాజిగమిషతి । గృహో హి
 పశూనాం ప్రతిష్ఠా । ప్రతిష్ఠ సుప్రతిష్ఠితమస్తు : సుముహూర్తమస్తు- వరుణం
 సంపూజ్య

శ్వేతనర్హ పాన్యకిరేత్ ! అపసర్పంతు యేభూతాః యేభూతా భూమి
 భారకాః । యే భూతా విష్ణుకర్తారః తే నశ్యంతు శివాజ్ఞయా । ఇతి భూతాన్య
 చ్చాట్య ॥ రక్షణ పరికరణం కుర్యాత్ ॥

రక్షోహణో వలగహనో వైష్ణవాన్ధనామీదమహంతం వలగ ముద్యపామి ।
 విష్ణో రరాటమసి విష్ణోః పృష్ఠమసి విష్ణోశ్చప్రై స్థో విష్ణోన్యూరసి విష్ణో
 ర్భవమసి వైష్ణవమసి విష్ణవే త్యా ॥ ఆయం ముహూర్తస్సమూరో అస్తు ॥
 తతో యజమానః స్నానసంధ్యా వందనాదికం కృత్వా బ్రాహ్మణైస్సహ దేవాయ
 తనంతిః వ్రదక్షణీకృత్య । ప్రాజ్ఞుభోవవిశ్య ॥

నంకల్పః

ఓందేవీం వాచమజనయంత దేవాస్తాం విశ్వరూపాః పశవో వదంతి ॥
 సానో మందేషమూర్ధం దుహానా దేనుర్వాగస్మానువస్తుప్తుతేతు । తదేవ లగ్నం
 స్థుదిశం తదేవ తాం-భిలం చంద్రబలం తదేష । విద్యాబలం దైవబలం తదేష

లక్ష్మీవతే తేంఘ్రియుగం స్మరామి ॥ యత్రయోగేశ్వరః కృష్ణో యత్ర పార్థో
 ధన్వర్తరః తత్ర శ్రీర్విజయో భూతిః ద్రువానీతి మతిర్మమ ॥ స్మృతే స్సకలకల్యాణ
 భాజనం యత్ర జాయ తేపురుషస్స మజం నిత్యం ప్రశామి శరణం
 హరిం ॥ సర్వదాసర్వకార్యేషు నాస్తి తేషా మమంగళం యేషాం హృదిస్థో
 భగవాన్మంగళాయతనం హరిః ॥ లాభస్తేషాం జయస్తేషాం కుతస్తేషాం పరాభవః
 యేషామిందీవరశ్యామో హృదయ స్తోజనార్దనః । ఆపదామప హర్తారందాతారం
 సర్వసంపదాం లోకాభిరామం శ్రీరామంభూయోభూయోనమామ్యహం ॥ సుముఖశ్చై
 కదంతశ్చకపిలోగజకర్ణికః । లంబోదరశ్చవికటో విఘ్నరాజో గణాధిపః । దూమ
 తేతుర్గణాధ్యక్షాపాలచంద్రోగజాననః । వక్రతుండ శూర్పకర్ణో హేరంబస్కన్ధ
 పూర్వజః । షోడశైతాని నామానియః పతేచ్ఛృణుయాదపి । విద్యారంభే విహాపే
 చ ప్రవేశేనిర్గమేతథ । సంగ్రామే సర్వకార్యేషు విఘ్నస్తస్యనజాయతే । శుక్లాం
 బరధరం విష్ణుంశివర్థం చతుర్భుజం । ప్రసన్నవసదనంధ్యాయేత్సర్వ విఘ్నావ
 శాంతయే । అభీషిత్తాత్కార సిద్ధర్థం పూజితౌయస్సురాసురైః । సర్వవిఘ్నభిదే
 తస్మై గణాధిపతయేనమః ॥ సర్వమంగళ మాంగళ్యే శివేసర్వార్థసాధికే । శరణ్యే

త్రియంబకే దేవి నారాయణి నమోస్తుతే ॥ ఓంనమస్సదస్సే నమస్సదస్సత్తయే

నమస్స భీనాం పురోగాణాంచక్షుషే నమోదివెనమః పృథివ్యే ॥

నమోబ్రహ్మణేనమో ఆస్త్యగ్నయే నమః పృథివ్యేనమః ఓషధీభ్యః ।

నమో వాచే నమోవాచ స్పతయే నమో విష్ణవే బృహతేకరోమి ॥

సప్రథసభామ్నే గోపాయ । యేచసభ్యాస్సభాసదః । తానింద్రియావతః

కురుసర్వమాయురుపా సతాం ॥

॥ నమోమహద్భ్యో నమోఆర్చకేభ్యో । నమోయజ్ఞభ్యోనమ ఆశనేభ్యః ।

॥ యజ్ఞామదేవాన్యదిశక్న వామమాజ్ఞాయస్సశ్శంసమావృషిదేవాః

ఇతి సభా నమస్కారం కృత్వా —

లక్ష్మీ నారాయణాభ్యాం నమః
 వాణీ హిరణ్యగర్భాభ్యాం నమః
 శచీ పురందరాభ్యాం నమః
 శ్రీ రుక్మిణీ పాండురంగాభ్యాం నమః
 ఉమా మహేశ్వరాభ్యాం నమః
 శ్రీశ్రీశ్రీ సద్గురు మూర్తయేనమః
 సర్వేభ్యో బ్రాహ్మణేభ్యో నమః

ఆచమ్య = ప్రాణానాయమ్య = వృథివ్యాః = శుభతిథౌ (అస్మాకం సహకుటుంబా
 నాం క్షేమస్థైర్య విజయాయు రారోగ్య ఐశ్వర్యాభివృద్ధ్యర్థం శ్రీమదఖిలాండకోటి
 బ్రహ్మాండ నాయకస్య దేవదేవాత్మకస్య । జగత్కుటింబిన్యః । జగద్రక్షణార్థ
 మవతీర్ణస్య (అముక) మూర్తీనాం అనుగ్రహద్వారా । ఆసేతు హిమాచల మధ్య
 వాసినాం తత్రావ్యస్థిస్థామై స్థితానామాగతానాం ఆగమిష్యమాణానాం బ్రాహ్మ
 ణాది సర్వవర్ణానాం । తత్తద్వర్ణాశ్రమోచిత కర్మానుష్ఠాన ద్వారా జనిత చిత్త
 శుద్ధి సంపాదిత సాధన చతుష్టయ సమాసాదితాత్మ విచార సంజాత ప్రత్య
 గ్భౌత్రైక్యాను సందాననిష్ఠా నిరస్తా శేషా నర్తవ్రాత్యతా సంబోధితాఖండానంద
 బ్రహ్మ సాక్షాత్కార ప్రాప్త్యర్థం । అస్మిన్ దేశేశ్వమడాంబరాది మహామూర్తీ
 ప్రవేశ అగ్నిభయ జార చోరాది సమస్త భయనివారణార్థం సకలసస్య సమృ
 ద్ధ్యర్థం । సకల కల్యాణ సమృద్ధ్యర్థం । త్రిగుణీకృతాగ్నిష్టోమ వాజపేయ
 పౌండరీక ఆశ్వమేదాది సర్వక్రతు సంపూర్ణ సకల పలా వాప్త్యర్థం । అముక
 మూర్తీనాం । యంత్రోత్సవ పుష్పోత్సవ పక్షోత్సవ మాసోత్సవ నిత్యోత్సవ
 మంటపోత్సవ రథోత్సవ మార్జికోత్సవాది సంసిద్ధ్యర్థం కర్తుః గోత్రస్య నామ
 దేయస్య సమస్త పాప క్షయద్వారా ధర్మ అర్థ కామ మోక్ష చతుర్విధఫల
 పురుషార్థసిద్ధ్యర్థం అస్మిన్ గ్రామే నివసిత బ్రాహ్మణానాం వేద వేదాంగాది
 సమస్త విద్యాసమేత సంయుతాపాసన అగ్నిహోత్రయాగ సత్క్రియా సంసిద్ధి
 ర్థం సత్కుల నారీణాం స్వవతి దేవతా వ్రతాదిధర్మసిద్ధ్యర్థం వైశ్యజనానాం
 గోవత్స వృషభ రక్షణ వాణిజ్య పూర్వక అవరిమిత జన సంతోషకరణార్థం ।
 తవస్విజనానాం వంచేంద్రియ జయార్థం - శివ విష్ణు పరాణాం నిత్యనిర్విఘ్న
 శివ విష్ణు దేవార్చనార్థం అస్మిన్ గ్రామే సర్వ జనానాం యథా న్యాయపరి

పాలనార్థం పృథివీస్థిత సర్వజనానాం నిజకులచార అనుష్ఠానయోగ్యతా
 సిద్ధ్యర్థం - పుత్ర కళత్ర భృత్యాది విపుల నానావిధ సౌభాగ్య సిద్ధ్యర్థం స్థావ్య
 దేవానా ముద్దిశ్య ప్రీత్యర్థం విష్ణు ఈశ్వరాధన నార్థం పాంచరాత్రాగమశాస్త్ర
 విద్యాగమోక్త ప్రకారేణ భోదాయనోక్త ప్రకారేణ ఆయుష్మత్సుగుణానేక
 సుపుత్ర పాప్త్యర్థం మయాసహ దశ పూర్వేషాందశాపరేషాంపితృణాంఆశ్రయ
 పుణ్యలోకా వాప్త్యర్థం దీర్ఘాయుర్లక్ష్మీ సర్వకామ సమృద్ధ్యర్థం సుఖ కామో
 యజమానని యోగేన అముకగోత్రస్య అముక నామదేయస్య సకుటుంబస్య
 సపుత్రకస్య సపరివారస్య సాలోక్య సామీప్య సాయాప్య సాయుజ్య ప్రాప్త్యర్థం
 అస్మిన్నామే అస్మిన్ రాష్ట్రే సర్వారిష్ట శాంత్యర్థం రాజోపద్రవ చోరోపద్రవ
 వ్యాఘ్రోపద్రవ అతి వృష్ట్యానా వృష్టి నివృత్త్యర్థం మూర్తి ప్రతిష్ఠా-పనాఖ్యం
 కర్మ కరిష్యమాణస్తదంగ త్వేన గణవతి పూజాం - పుణ్యాహవాచనం ఋత్వి
 గ్వరణం - శరీర రక్షణార్థం రక్షా బంధనం - ఆఖండ దీపస్థాపనం - మాతృకా -
 నాంది - ఇదాహవాచనం - ఆంకురారోపణం - సర్వతో భద్రమండలోపరి
 దేవతా స్థాపనం - వాస్తు పీఠస్థాపనం - నవగ్రహమఖ్యంకర్మ - యోగినీ
 పీఠస్థాపనం - క్షేత్రపాలక స్థాపనం - మంటప సంస్కారం అగ్న్యైతరణ
 ప్రతిమాశోధనం నేత్రోన్మీలనం - ప్రాసాద సంస్కారం - శిల్పి గృహాత్ విగ్రహాన
 యనం - జలాధివాసం - హవనార్థం అగ్నిప్రతిష్ఠాపనం ఆవాహితదేవతాహోమం
 దాన్యాధివాస - శయ్యాధివాస గర్త సంస్కార కూర్మశిలాపిండికా సంస్కార
 న్యాస యంత్రస్థాపన - మూర్తి - ప్రతిష్ఠా - కళాన్యాస గుడజీరక - దృగృలి
 ఉన్మీలనం ప్రతిష్ఠాంగహోమం - బలి ప్రదానం - పూర్ణాహుతి
 ప్రతిష్ఠాంగమూర్తి పూజా - ఆవాహిత దేవతా పూజా వినర్జనం - బ్రహ్మ వరుణ
 కలశమార్జనం - ఆశీర్వచనాదికం భోదాయనోక్త ప్రకారేణ కర్మ కరిష్యమాణ
 స్తదంగత్వేన తదాదౌశుద్ధ్యర్థం వృద్ధ్యర్థం శాంత్యర్థం అభ్యుదయార్థం చాయుష్ఠా
 మ్యుద్ధవల సిద్ధ్యర్థం బ్రాహ్మ జైర్మహజనై స్సహస్యస్త్రీ పుణ్యాహవాచనం కరిష్యే
 తదంగ నిర్విఘ్న పరిసమాప్త్యర్థం కలశ గణాధిపతి పూజాంకరిష్యే - గణవతి
 పూజాం పుణ్యాహవాచనం కృత్వా । గౌర సర్వపాన్నికిరేత్ । అపసర్పంతుయే
 భూతాః యేభూతాభూమి భారతాః । యే భూతావిష్ము కర్తారః । తేనశ్యంతు శివా
 జ్జయ । ఆపోహిష్టైతి కుశోదకేన భూమిం సంప్రోక్ష్య - దేవాః ఆయాంతు ।
 యాతుధానాః అపయాంతు - విష్ణో దేవ యజనంరక్షస్య ఇతి భూమౌ
 ప్రాదేశంకర్యుత్ । పుణ్యాహం వాచయత్వా అథ ఋత్విగ్వరణం

వృథివ్యాః = శుభతిథౌ శ్రీమదభిలాండ = మూర్తినాం ప్రతిష్ఠాకర్మణి
ఆచార్యాదిఋత్విగ్వరణంకరిష్యే. ఋత్విగ్వోనమఇతి ఋత్విజః (క్రముకాన్వా)
సంపూజ్య.

అస్మిన్నప్రతిష్ఠా కర్మణి ఆచార్యంత్యామహంవృణే॥ ఆచార్యస్తు యధాస్వర్గే
శక్రాదీనాంబృహస్పతిః। తదై వమమయజ్ఞేస్మిన్నాచార్యోభవనువ్రత॥ బృహస్పతే =
వృతోస్మికరిష్యామి యథాజ్ఞానతః. మమాస్మిన్నప్రతిష్ఠాకర్మణి బ్రహ్మణంత్యా
మహంవృణే - వృతోస్మికరిష్యామి - యథా చతుర్ముఖో బ్రహ్మ సత్యలోకే
పితామహః। తదాత్వంమమ యజ్ఞేస్మిన్నప్రహ్మ భవద్విజ్ఞో త్రమ. బ్రహ్మజ్ఞానం =
వివః ఇతిప్రార్చయేత్.

* అస్మిన్ ప్రతిష్ఠాకర్మణి సదస్యంత్యామహంవృణే వృతోస్మియథా
జ్ఞానతః కరిష్యామి ఓంనమస్సదసే నమస్సదసస్పతయే నమస్సదానాం పురోగాణాం
చక్షుషేనమోదివేనమః వృథివ్యే.... త్వన్నోగురుః పితామాతాత్వం ప్రభుత్వం
పరాయణః। వితతేమమయజ్ఞేస్మిన్ సదస్యోభవనువ్రత ఇతిప్రార్థ్య.

* ఉపద్రష్టారంత్యామహంవృణే = వృతో = మి॥ భగవన్సర్వధర్మజ్ఞ
సర్వధర్మభృతాంవర। వితతే మమయజ్ఞేస్మిన్నప్రదష్టాభవద్విజ ఇతిప్రార్థ్య

* గాణాపత్యంత్యామహంవృణే = మి॥ ప్రారీప్సితస్యయజ్ఞస్య జపస్యహ
వనస్యచ । నిర్విఘ్నేన సమాప్త్యర్థం త్యామహంగణపంవృణే॥ గణానాంత్వేతి
సంప్రార్థ్య॥

హోమసహాయార్థం॥ వేదపారాయణార్థం॥ మూలమంత్రజపార్థం॥ స్థాపిత
దేవతాపూజార్థం॥ ఉపనిషత్॥ సహస్రనామఃగీతా॥ ఇత్యాది ఋత్విజః వృత్యాః
అన్యయాగస్య సిద్ధ్యర్థం భవంతో వ్యర్థితామయా। సుప్రసన్నైశ్చకర్తవ్యా ప్రతిష్ఠా
విధిపూర్వకం॥ మంత్రమూర్తి భవన్నాథాః సంసారోచ్ఛేదకారకారకాః। దేవపూజా
యధార్హస్యాత్ కురుధర్మాధ్గతించనః॥ సంసారభయభీతేన అథయజ్ఞస్సుభక్తిః
ప్రారబ్ధస్త్రిత్ర సాదేననిర్విఘ్నంమేభవత్వితి॥ ఇతిసంప్రార్థ్య-

మధువర్కవిధినా పూజయేత్॥ సద్యధా విష్వరాణిదద్యాత్, రాష్ట్రధృదసీతి
యజుషోపవేశయతి, అర్చితప్రార్చ = తఆలంకృత్యయాఃపలిసీరితి ఫలానిదత్వా॥

యువంవస్రాణీతి వస్రాణీ-హిరణ్యరూప ఇత్యంగుర్యకాని॥ దధిమధుసగ్ం
స్పష్టంకాగ్ంసేనవర్షియ్య స్థాపిదాయ! ఉభయతః కూర్చాభ్యాం పరిగృహ్యమధు
వర్కొమధువర్కొమధువర్కః తయ్యైవిద్యాయామాగన్వితిద్యాభ్యాంఇత్రితరక్తా
మధువర్క మభిమంత్రయతే తయ్యైవిద్యాయై = శంకాం అమృతోవస్తరణమ
సీత్యపఃపీత్వా, అమృతోవస్తరణమసి యన్మధుసఇతి మధువర్కం సకృత్పాశ్య

పునస్తూషీందివిః ప్రాశ్య అమృతాపిధాసమసీత్యపఃపీత్వా ఆచామేత్ గౌః ఇత్యుక్తే
గౌరసీతి యజుషాగామభిమంత్రయతే. గౌః గౌరస్యపహతపాప్మాపపాప్మా

నంజహి. కేశవశర్మణో మమచ గోవిందశర్మణోముష్యచ యజ్ఞోవర్ధ తామిత్సు

పాంశుక్తా యజ్ఞోవర్ధతాయజ్ఞ = తృణాన్యత్తు ఓముత్సృజత సిద్ధమన్న =

ఓంకల్పయత ఇత్యంతం కృత్వా నమస్కుర్యాత్. యథావిభవం వస్రాణీ, అంగు
ర్యకాని, చిత్రాసనాని, తుంసీరుద్రాక్షమాలానిచ దద్వాత్. ఇతిఋత్విగ్వరణం.

పుఛివ్యాః = అస్మిన్నప్రతిష్ఠాకర్మణి శరీరభద్రార్థం అంతర్మాతృకా -
విహిర్మాతృకా - భూశుద్ధి - భూతశుద్ధించకర్మిషే, కృత్వా-

అధరక్షోబంధనం

పుఛివ్యాః = శ్రీమదభి = ప్రతిష్ఠాంగత్వేన ప్రతిష్ఠాద్యవభృదాంతం మూర్తి
వాంస్థిరీకరణ సాన్నిధ్యార్హం ఆచార్య ఋతికృతిచారకానాం జననాద్యశౌచదోషని
రసవార్తం రక్షానూత్రధారణాంగనూత్ర పూజాంతరిష్యే. దేవస్యాగ్రేకాంస్యపాత్రే
లండులకల్పితాష్టదశ పద్మమధ్యే సౌపర్ణరాజిత కాంచాసనూత్రేషు యథాలాభ
నూత్రాణి సవ సప్రతితంతుభిర్వా యుతాని హస్తద్రాక్షాద్ధలిప్తాని సుదృఢాని
విన్యస్య, తదగ్రే కదళిజంబీరదాడిమనారికేషలాలాని నిక్షిప్త్య పుణ్యాహజలేనశుచీ
వోహవ్యేతి ప్రోక్ష్య ప్రణవేనసప్రవారమభిమంత్ర్య, నిరీక్షణప్రోక్షణ - తాడన -
అమృక్షణాఖ్య చతుస్సంస్కారై స్సంస్కృత్య తత్త్వ తయ్యైరభ్యర్చ్య ఓం హం
ఆత్మ తత్త్వాయనమః । ఓంహీం విద్యా తత్త్వాయనమః । ఓం రులాం శివ
తత్త్వాయనమః॥ సూత్రాణ్యసంత మయానిధ్యాత్వా నమో అస్తునర్సేభ్య ఇత్యభి

మంత్ర్య భుజంగాయ విదృహే చక్షు శ్రవణాయహిమహి। తన్నస్సర్వః ప్రచో

దయాత్। సూత్రాధి పాయ అసంతాయనమః ఇతి షోడశోపచారై రభ్యర్చ్య।

దేవం నమస్కృత్య, పల షష్ఠాని దక్షిణేన ధృత్వా॥ భగవన్సర్వలోకేశ భక్తేష్ట
పలదాయక- ఆరబ్ధ కర్మ సంపూర్ణింకురు దేవదయానిదే, ఇతి సంప్రార్థ్య
బృహత్సామేతి దక్షిణ హస్తేధారయేత్ - ఇతి రక్షావిధిః -

ఆగ్నేయ కోణే మాతృకాంస్తాపయేత్ :

పృథివ్యాః = తిథౌ శ్రీసుద = ప్రతిష్ఠాంగత్వేన మాతృకాపీతో పరిమాతృకా
స్తాపనం కరిష్యే॥

గౌర్వేనమః = మి. పద్మాద్యేనమః = శక్త్యేనమః = మేధాద్యేనమః
సావిత్రిద్యేనమః = విజయోద్యేనమః = జయోద్యేనమః = దేవసేనోద్యేనమః =
స్వధాద్యేనమః = స్వాహోద్యేనమః = మాతృభ్యోనమః = లోకమాతృభ్యో
నమః = ధృర్వేనమః = తుష్ట్యేనమః = పుష్ట్యేనమః = ఆత్మనః కుల
దేవతాద్యేనమః = బ్రాహ్మ్యేనమః = మాహేశ్వర్యేనమః = కౌమార్యేనమః
వైష్ణవ్యేనమః = వారాహ్యేనమః = ఇంద్రాద్యేనమః = చాముండాయేనమః ఇత్యా
వాహ్య నాదికేశాదిహ బ్రోచ శోపచార పూజాంకుర్యాత్ =

నాందీముఖమ్

పృథివ్యాః = శ్రీ = గత్వేన నాందీ సువర్ణాభ్యుదయికం కర్మ కరిష్యే॥
అత్రదేవతాః. వృద్ధ ప్రపితామహి - వృద్ధ పితామహి - వృద్ధ మాతరః గోత్రాః
నాందీముఖాః నాందీ॥ వృద్ధ ప్రపితామహ వృద్ధ పితామహ - వృద్ధ పితరః
నాందీముఖాః నాందీ॥ వృద్ధ మాతః ప్రపితామహ వృద్ధమాతః పితామహ -
వృద్ధ మాతా మహాస్సపత్నీకాః నాందీముఖాః నాందీ॥ దక్షక్రతు సంజ్ఞక విశ్వే
దేవాశ్చ, దుర్గా గణపతిశ్చేత్ర పాలకాశ్చ ఆష్టపను సంఖ్యా కాబ్రాహ్మణ భోజన
పర్యాప్తం యథాశక్తి హిరణ్యం తుభ్యమహం సంప్రదదేనమమ ॥

ఇడాహువాచనం

పృథివ్యాః = తిథౌశ్రీమ = గత్వేన దేవతాహ్వనార్థం ఇడాహు వాచనం
కరిష్యే॥ ఇడా దేవహూర్య సుర్యజ్ఞ నిర్బుహస్పతి రుక్మామదాని శగ్ం నిష

ద్విశ్వే దేవాన్సు క్తవాచః పృథివి మాతర్మా మాహిగ్ం సీర్మదు మనిష్యే మఘ
 జనిష్యే మధువఙ్గామి మధు వదిష్యామి మధుమతీం దేవేభ్యో వాచ ముద్యా సగ్ం
 శుశ్రూషే జ్ఞాం మునుష్యే భ్య స్ం మాదేవాఅవంతుశోభాయే పితరో నుమదంతు -

*అస్మిన్నాలయే అముకదేవతా ప్రతిష్ఠాభవతి సర్వేదేవాః సర్వే పితరః.
 అస్మిన్మండపే తిస్సమ దివసేమ ఇహ గచ్ఛంతుతిష్ఠంతు - మాంరక్షంతు యజ
 మానగ్ం రక్షంతు అస్మిన్దినే పరమేశ్వరస్య మేషలగ్నే ప్రతిష్ఠాంకుర్ముః తస్మా
 దిష్టదేవతాః కులదేవతాః నాందీదేవతాః త్రయస్త్రిగ్ం శక్తోటి దేవతాః సుముఖా
 సుప్రతిష్ఠితాః స్థీయంతాం॥*

ఇదవహి ఇదామగ్నే పురుదగ్ం సగ్ం సనింగోశ్వ శ్వత్త మగ్ంహ
 హవమానాయసాధ। స్యాన్నస్సూను సనయో విజావాగ్నేసా తేసుమతిర్భు
 త్నస్త్రై॥ అస్మిన్నాలయేశోభనం = స్థీయంతాం॥ అదితవహి. ఇదామహైదే
 వాగ్ం ఈడేన్యా న్నమస్యామ నమస్యాన్ యజామయజ్ఞి యానిత్యాహ మను
 ష్యోవా ఈడేన్యాః పితరో నమస్యా దేవాయజ్ఞియాదేనతా ఏవతద్యథా భాగయజతి
 అస్మిన్నాలయే శోభనం = స్థీయంతాం సరస్వత్యేహి ఇద ఏహ్యదితవహి సర
 స్వత్యే హ్యసావే హ్యసావేహి॥ గృహవై ప్రతిష్ఠాసూక్తం తత్రప్రతిష్ఠితమయా
 వాచా శంసవ్యంతస్మాద్యద్యపితురై పవశూన్లభతే। గృహనేవై నానాజి గమిషతి।

గృహహివశూనాంప్రతిష్ఠా ప్రతిష్ఠా । సుప్రతిష్ఠిత మస్తు । సుముహూర్తమస్తు
 త్రయస్త్రింశత్కృతీ దేవతాభ్యోనమః । ఆహవానాది = పూజాంసమర్పయామి ॥
 ఇతిఇదాహవాచకం ।

॥ అత్రకేచిత్ ఉదకశాంతిం కుర్వంతి ॥

అఖండదీపస్థాపనం

వృధివ్యాః = తిథౌశ్రీ = గత్యేన అఖండదీపస్థాపనం కరిష్యే । అన్యవర్తినా
 దీపం ప్రజ్యాల్య ॥ అగ్నినాగ్నిస్సమిద్యతే కవిర్గృహపతిర్భువా । హవ్యవాద్ ॥
 ॥ జ్వహ్యస్యః ॥ జ్యోతిష్మతీంత్యాసాదయామి జ్యోతిష్క్రందంత్యా సాదయామి
 జ్యోతిర్ద్విదం త్యాసాదయామి బాన్వతీంత్యా సాదయామి
 జ్వలంతీంత్యాసాదయామి మల్మలాభవంతీంత్యాసాదయామి
 దీప్యమానాంత్యాసాదయామి రోచమానాంత్యా సాదయామ్య జ్ఞానాం
 త్యాసాదయామి బృహజ్యోషంతీంత్యాసాదయామి జాగ్రతీంత్యాసాదయామి
 హేజ్ఞానహేతోసౌభాగ్యం దేవిదేహివశుభం కరి । పుత్రపౌత్రంచమేదేహి
 యావన్నియమసిద్ధయే । ఏతద్వ్రతస్యసిద్ధ్యర్థంతమోహరతుసర్వదా । భోధీవ
 బ్రహ్మరూపేణసర్వేషాం పూదినంస్థితః । అతస్త్యాం స్థావయామ్యద్యమదజ్ఞానమపా
 కురు ॥ గృహవై = స్తు జ్యోతిస్సర్వరూపవరమాత్మనెనమః = పూజాంకుర్యాత్ ==

అంకురాఢోపణం

వృధివ్యాః = తిథౌశ్రీ గత్యేన శోభనహేతుర్భూతం అంకురాఢోపణాఖ్యం కర్మ
 కరిష్యే. అంకురాఢోపణం కుర్యాత్

సర్వతోభద్ర

వృధివ్యాః = తిథౌశ్రీ = గత్యేన బ్రహ్మది పట్నంచాశత్సర్వతోభద్ర మంద
లాదిష్ఠిత దేవతాస్థావనం కుష్ట్యే-

ఓం బ్రహ్మజ్జ్ఞానం ప్రథమం పురస్తాద్విసీ మతస్సు రుచోవేన ఆవహ । సటు
ద్వియాఉవమా ఆస్యవిష్ణోస్సతశ్చయోని మనతశ్చ వివః । బ్రహ్మణం సాంగం
సాయుధం సవాహనం సపత్నీ పుత్రపరివారసహితం మధ్యే బ్రహ్మణ మావాహయామి ॥
స్థాపయామి ॥ తతః ఉదీచీ మారభ్య వాయ వ్యవర్థంతం సోమదయో వాయు అంతాః
అష్టే లోకపాలాః స్థాపనీయ్యాః ॥

2 ఆప్యాయస్త్వనమేతుతే విశ్వతస్సోమవృష్టియం । భవావాజన్యనంగదే
ఉత్తరే సోమమావాహయామి-

3 ఆభిత్వాశూరనోనుమోదుగ్ధా ఇవదేనవః । ఈశాన మన్యజగతస్సు
వర్త్యశమీశానమింద్రతస్త్వషః ॥ ఈశాన్యాం ఈశానమావాహయామి ॥

4. ఇంద్రం వో విశ్వతస్సహవా మహేజనేభ్యః ఆస్మాక మస్తు
కేవలః ప్రాగ్భగే ఇంద్రమావాహయామి ॥

5 అగ్నిం దూతం వృణీమహేహోతారం విశ్వవేదనం । ఆస్య
యజ్ఞస్య సుక్రతుం ॥ అగ్నేయభాగే అగ్ని మావాహయామి ॥

6 యమాయ సోమగ్ం సునుతయమాయజుహుతాహవిః ।

యమగ్ం హయజ్ఞోగచ్ఛత్యగ్నిదూతో ఆరంకృతః । ధక్షిణభాగే యమమావాహ
యామి ॥

7 మోషుణః పరాణపరాసిమురుతిర్దహణా పథత్ । పతస్తదృష్టయా
సహనైర్రుత్యాంనిఋరుతిమావాహయామి ॥

8 తత్త్వాయామి బ్రహ్మణా పందమాన స్తదాశాస్తే యజవోమానో
హవిర్భిః । ఆపేతమానో పరుణేహబోధ్యురుశగ్ం సమాన ఆయుః ప్రమోషిః॥
వశ్చిమదిగ్భాగే వరుణమావాహయామి ॥

9 తవవాయువృథస్పతేత్వష్టరామాతురద్భుతా । ఆవాంస్యాంవృణీమహే ॥
వాయవ్యాం వాయుమావాహయామి ॥

వాయుసోమమధ్యే తృతీయరేభోపరిఆష్టైవనపః ।

వసవోరుద్రా ఆదిత్యా ఉపరిస్సృశం మోగ్రం చేత్రార మధిరాజమక్రన్ ।

10 అర్వాంబమింద్ర మముతోహవామహేయోగోజిద్దనజిదశ్వజిద్యుః అష్టవసూన్
సాంగాన్ = వాయుసోమమధ్యే తృతీయరేభోపరి అష్ట వసూనావాహయామి ॥

కదృద్రాయ ప్రచేతసేషీడుష్టమాయ తవ్యసేమ వోచేశంతమగ్ం హృదే ।
సోమేశాన మధ్యే ఏకాదశరుద్రానావాహయామి .

ఆదిత్యాన్ క్షత్రియాగ్ం అవ ఆదిత్యాన్ యాచిషామహేసుమృడీకా మభీష్టయే .
ఈశానేంద్రమధ్యే ద్వాదశాదిత్యాన్ ఆవాహయామి .

12 అశ్వినా వరిరస్మదాగోమద్దస్రాహిరణ్యవత్ । ఆర్వాగ్రథం సమససానియ
చ్చతంః ఇంద్రాగ్ంస్విర్మధ్యే అశ్వినావాహయామి .

13 ఓ॒నీ॒మా॒సశ్చ॒ర్షణే॒ధృతో॑ వి॒శ్వే దే॒వాస॒ఆగ॒తా॒దా॒శ్వాగ్ంసో॑ధా శు॒ష్కస్సు॒తం-

అగ్నే॒యమ॒మధ్యే॑ వి॒శ్వాన్దే॒వాన్స॒ప్రేతృ॑కానావాహయామి.

14 అ॒భి॒త్వందే॒వగ్ం స॒వితా॑ర॒మూ॒ణ్యోః క॒వి॒క్ర॒తు॒మర్చా॑మి॒సత్య॑స॒ వస॑గ్ంర॒త్న

దామ॒భిప్రి॒యంమ॒తి మూ॒ర్ధాయ॑స్యా మ॒తిర్భా॒తిద్యు॑త॒త్సవీ॑మని॒హిర॑ణ్య పాణి

రమి॒యేత॑స్సు॒క్రతుః॑ కృ॒పాసు॑వః. యమనిర్మ॒తిమ॑ధ్యే. స॒ప॒త్య॒వానా॒వాహ॑యామి.

15 ఆ॒యం గో॒పృ॒శ్నిర॒క్రమీ॑ద॒సన॒స్మాత॒రం పు॑నః. పి॒తర॑ంచ॒ప్రయన్॑సువః

ని॒ఋరు॑తి॒వరు॑ణమధ్యే భూ॒తనా॑గానావాహయామి.

16 అ॒ప్సర॑సా॒ంగంధ॑ర్వా॒ణాంమృ॑గా॒ణాం చ॒రజ్ఞే॑చ॒రన్ కే॒శ్వేవి॑శ్వ॒స్య వి॒ద్యాన్సృ॑ఖా

స్వాదు॒ర్మది॑ంత॒మః వరు॑ణవా॒య్యోర్మధ్యే॑ గంధర్వా॒వృర॑సః ఆ॒వాహ॑యామి.

17 యద॒క్రంద॑ ప్ర॒థమం॑ జా॒యమా॑నః ఉ॒ద్యన్స॑ము॒ద్రా దు॒తవా॑ పు॒రీషే॑త్.

శ్వే॒నస్య॑ వ॒షహ॑రి॒ణస్య॑ జా॒హూ ప్ర॑స్తు॒త్యనం॑ మహి॒జాతం॑తే అ॒ర్వన్ ॥

బ్ర॒హ్మ సో॑మమధ్యే స్క॒ందమా॑వాహయామి.

ఋ॒షభం॑ మా॒సమా॑నానాం॑ స॒పత॑నానాం వృ॒షాన్స॑హిం॒హంతా॑రం శ॒త్రూ॒ణాంకృ॑ధి

వి॒రాజం॑ గో॒వతి॑ంగ॒వాం త॒త్రైవ॑ వృ॒క్షభే॑శ్వరమావాహయామి

19 కద్రు ద్రాయప్రచేతనే మీధుష్టమాయ తవ్యసే! వోచేమశంతమగ్ం హృదే
తత్త్రైవ శూల మావాహయామి.

20 కుమారం మాతాయువతిస్సముద్ధం గుహబిభర్తి సదధాతిప్రేతేఅనీకమన్య
నమినజ్జవానః పురః పశ్యంతి నిహితమరతా తత్త్రైవమహాకాలమావాహయామి.

21 ఆదితిర్హ్యజనిష్ట దక్షయాదుహితాతవ! తాందేవా అన్యజ్ఞాయంత భద్రా
అమృత బంధవః! బ్రహ్మేశానమధ్యే బ్రహ్మాది సప్తగణానావాహయామి.

22 తామగ్ని వర్ణాం తపసాజ్యలంతింవై రోచనీం కర్మఫలేషుజుష్టేం | దుర్గాం
దేపిగ్ం శరణ మహం ప్రపద్యే నితరసుతరసేనమః!
బ్రహ్మాండ్ర మధ్యే దుర్గామావాహయామి ||

23 ఇదం విష్ణుర్విచక్రమే త్రైదానిదధేవదం సమూధమన్యపాగ్ంసురే ||
బ్రహ్మాండ్ర మధ్యే విష్ణుమావాహయామి.

24 ఉదీరతా మవర ఉత్పరాస ఉన్మధ్యమాః పితరస్సోన్మ్యాసః! అసుంయ
ఈయరవృకా ఋతజ్ఞాస్తేనోవంతు పిరరోహవేషు || బ్రహ్మాగ్ని మధ్యే స్వధా
మావాహయామి||

25 పరంమృత్యే అనుపరేహిపంథాయస్తే స్యఇతకోదేవయానాత్ | చక్షుష్మలే

శృ॒ణ్వ॒తే॑॥ బ॒వీ॒మి॒మా॒నః॑ | ప్ర॒జాగ్గో॑రీ॒రి॒షో॒ మో॒త॒వీ॒రాన్॑ || బ్రహ్మ॒యమ॑మధ్యే
మృ॒త్యురో॒గానా॑వాహయామి॥

26 గ॒ణానాం॑త్యా గ॒ణవ॑తిగ్గో॒హవా॑మహే॒ కపిం॑ | క॒వీనా॑ము॒పమ॑శ్ర॒వస్త॑మం॥
జ్యేష్ఠ॒ రాజం॑ బ్రహ్మ॒ణాం బ్రహ్మ॒ణస్ప॑త॒ అన॑శృ॒ణ్వన్నా॒తిభి॑ స్సీ॒ద్ధసా॑దనం॥
బ్రహ్మ॒ నిఋ॑రుతిమధ్యే గ॒ణవ॑తిమావాహయామి ||

27 శ॒న్నో॒ దే॒వీర॑భిష్ట॒య ఆ॒పో॒భవం॑తుపీ॒తయే॑ || శ॒ంయో॒ రభి॑స్ర॒వంతు॑నః॥
బ్రహ్మ॒ వరు॑ణమధ్యే ఆ॒పః ఆ॒వాహ॑యామి.

28 మ॒రుతో॑యస్యహి॒క్షయే॑ పా॒థో ది॒వో వి॑మహనః | స॒సుగో॑పాతమో॒జనః॑
యజ్ఞే॒ర్వాయ॑జ్ఞవాహనః బ్రహ్మ॒వాయు॑మధ్యే | మ॒రుత॑ ఆ॒వాహ॑యామి ||

29 సో॒నా పృ॑థి॒వి భ॒వా సృ॑క్షరానివేశ॒సీ | య॑చ్ఛా॒నశ్శ॑ర్మ॒స్రవ॑ణః॥
బ్రహ్మ॒ణః పా॑దమూలే కర్ణి॒కాదః॑ పృథి॒వీ మా॑వాహయామి ||

30 ఇ॒మంమే॑ గం॒గే య॑మునే స॒రస్వ॑తి ప॒తుద్రి॒స్తోమ॑గ్గో॒ సచ॑తా ప॒రుష్టి॑యా |
ఆ॒సిష్ఠి॑యామ॒రుద్భృ॑చే వి॒తస్త॑యా॒ర్హీకీ॑యే శృ॒ణు॒హ్యను॑షోమయా ||
తత్రే॒వ గం॑గాదిస ప్ర॒సద్యః॑ ఆ॒వాహ॑యామి॥

31 ఛా॒మ్నో ఛా॒మ్నోరా॑జన్ని॒తో వ॑రు॒ణనో॑ముంచ॒యదా॑పో ఆ॒ఘ్ని॑యావ॒రుణే॑తి
శ॒పామ॑హే॒శతో॑ వరు॒ణనో॑ముంచ॥ తత్రే॒వ స॒ప్తసా॑గరానావాహయామి ||

32 తదుపరి మేరవేనమః । మేరు మావాహయామి॥

తతో మండలాదృహిః సోమాదిసన్నిదౌ ఆయుధాన్యావాహయేత్ ।

33 సోమసమీపేగదాయైనమః । గదామావాహయామి ।

34 కద్రుద్రాయప్రచేత సేమీధుష్టమాయతవ్యసే । వోచేమ శంతమగ్ం హృదే॥

ఈశానసమీపే త్రిశూలమావాహయామి ॥

35 యోమా హృదా మనసాయశ్చవాచాయా బ్రహ్మణా కర్మణాద్వేష్టదేవాః

యశ్చతేన హృదయేనేష్టతావతస్యేంద్ర వజ్రేణశిరశ్చిసద్మి॥ ఇంద్ర సమీపే
వజ్రమావాహయామి.

36 కర్మచమే శక్తి శ్చమేర్థశ్చమ ఏమశ్చమ ఇతిశ్చమే గతిశ్చమే-
ఆగ్ని సమీపే శక్తయేరమః । శక్తిమావాహయామి ॥

37 యసు సమీపే । దంతాయనమః దండమావాహయామి ॥

ఓషదేతాయ స్వేనగ్ స్వధితేమైనగంహిగంసీర్థే వశూరేతాని ప్రవపేస్సస్త్రిత
రాజ్యశియ్యః । నిర్బుత్యంతికే ఖడ్గమావాహయామి ॥

39 ఇమంవిష్యామి వరుణస్య పాశం యమబద్ధీత సవితాసుశేవః ।

ధాతుశ్చయోనౌ సుకృతస్య లోకేస్యోసంతే సహవత్యా కృణోమి ॥
వరుణసమీపే పాశ మావాహయామి ॥

40 వాయుసమీపే అంకుశాయనమః అంకుశమావాహయామి ॥

41 గోతమ కుమారమితి సహోవాచ ! పరే హిమృత్యోర్నహన్. మృత్యవే
 నై త్యాదదామితి ॥ గోతమాయనమః గోతమమావాహయామి ॥

42 బృహద్బృహతో భరద్వాజ ఋషిః ప్రజాపతి గృహీతయా త్వయామనో
 గృహ్ణామి ॥ ఈశాన్యాం భరద్వాజాయనమః భరద్వాజమావాహయామి ॥

43 నై రూపం నై రూపాద్విశ్వామిత్ర ఋషిః ప్రజాపతి గృహీతయా త్వయా
 చక్షుర్గృహ్ణామి ప్రజాభ్యః ॥ పూర్వే విశ్వామిత్ర మావాహయామి ॥

44 త్రాయుషం జమదగ్నేః కశ్యపస్య త్రాయుషం । యద్దేవానాం త్రాయు
 షంతస్మై అనుత్రాయుషం ॥ ఆగ్నేయే కశ్యపమావాహయామి ॥

45 రాజం నై రాజాజ్జమదగ్ని ఋషిః ప్రజాపతి గృహీతయా త్వయా శ్రోత్రం
 గృహ్ణామి ప్రజాభ్యః ॥ దక్షిణే జమదగ్నేయే నమః జమదగ్ని మావాహయామి ॥

46 ఉపాగ్ం శురుపాగ్ం శోత్రి వృత్తి వృతోరథం తరగ్ం రథంతరాద్యశిష్ఠ
 ఋషిః ప్రజాపతి గృహీతయా త్వయా ప్రాణం గృహ్ణామి ॥

ఋత్యాం వశిష్టాయనమః వశిష్ఠ మావాహయామి ॥

అత్రిరదాదోర్వాయ ప్రజ్ఞాః పశుకామోవా । పశ్చిమే అత్రయేనమః అత్రిమావా ॥

47 సప్త ఋషయః ప్రథమాంకృతి కానామరుంధతీం యధృవతాగం

హసన్యః । షట్కృతి కాముఖ్యయోగం వహంతీయ మస్మాక మేధత్వష్టమి॥

వాయవ్యాం అరుంధత్యేనమః । అరుంధతీ మావాహయామి ॥

49 ఐంద్రీమావృత మన్వావరేసమహం ప్ర జయాసమ్మయా ప్రజాసమ

హగం రాయస్సోషేణ సమ్మయా రాయస్సోషోన్నా యత్వాన్నాద్యాయత్వా ॥

పూర్వే ఐంద్ర్యేనమః । ఐంద్రీమావాహయామి ॥

50 యత్కుమారీ మంద్రయతేయద్యోషిద్యత్పతివతా॥ అరిష్టం య

త్కించక్రియతే॥ అగ్నిస్తదనువేదతి ॥

అగ్నేయే కౌమార్యే నమః । కౌమారీమావాహయామి ॥

51 దక్షిణే బ్రాహ్మేనమః । బ్రాహ్మీమావాహయామి ॥

52 నేఋత్యాం వారాహ్యేనమః । వారాహీమావాహయామి ॥

53 పశ్చిమేచాముండాయై నమః । చాముండా మావాహయామి ॥

54 వాయవ్యాం వైష్ణవ్యేనమః । వైష్ణవీ మావాహయామి ॥

55 ఉతరే మాహేశ్వర్యేనమః । మాహేశ్వరీ మావాహయామి ॥

56 ఈశాన్యాం నాక్త్యేనమః । నాకీమావాహయామి ॥

గృహవై ప్రతిష్ఠా సూక్తం తత్ప్రతిష్ఠితతమయావాచా శంసవ్యం ।

తస్మాద్య ద్యపితురేవ వశూన్దభతే! గృహనే వై నానాడిగమిషతి ।

గృహహివశూనాం ప్రతిష్ఠా ప్రతిష్ఠా । సుప్రతిష్ఠితమస్మిన్నాముహూ

రమస్తు | బ్రహ్మ కలశస్థాపనం మధ్యే కృత్వా చతుర్దిక్కు కలశస్థాపనం కృత్వా షోడశోపచార పూజాంతుర్యాత్ ||

ఇతి సర్వతో భద్రపీఠిః ||

బ్రహ్మది షట్పంచాశతసర్వతో భద్ర మండలాధిష్ఠిత దేవతాభ్యో నమః ।

- నేరుతావాస్తు -

వృథివ్యాః = తిథాశ్రమ = గత్యేన వాస్తు పీఠోపరి వాస్తు పూజాం కరిష్యే | విశంతు భూతలేనాగా లోకపాలాశ్చ సర్వదా | ఆస్మిస్మహే వ్రతిష్ఠాంతే ఆయుర్బలకరైస్సహ | ఇతిమంత్రేణ మంటవస్య ఈశాన్యాది చతుష్కోణేషు శంకుస్థాపనం కుర్యాత్ | ఆగ్నిభ్యోవ్యుత్యనర్వేభ్యోయే చాన్యేచ సమాశ్రితాః | తేభ్యో బలింప్రయచ్ఛామి పుణ్యాయోదన ముత్తమం | ఇతి మంటవస్య చతుష్కోణేషు బలిందద్యాత్ | దక్షిణత ఆరభ్య నవరేభాః కుంకుమేన కుర్యాత్ | శాంతాయై నమః || యశోవత్త్యై నమః || ఏకాంతాయై నమః || విశాలాయై నమః || ప్రాణవాహిన్యై నమః || సత్యనుమానాయై నమః || సందాయై నమః || సుబద్రాయై నమః || సురోత్తమాయై నమః || పశ్చిమత ఆరభ్య నవరేభాః వస్త్రోపరి కుంకుమేన కారయేత్ ఏభ్య నామభ్య | హిరణ్యాయై నమః || లక్ష్మ్యై నమః || విభూత్యై నమః || విమలాయై నమః || ప్రియాయై నమః || జమాయై నమః || కదాయై నమః || అశోకాయై నమః || నిపుణాయై నమః || ఇతిరేభాః కృత్వా అంతే తత్రైవ దేవతా ఆవాహయేత్ |

మధ్యే బ్రహ్మణమావాహయామి || పూర్వే అర్యమణమావాహయామి || దక్షిణే వైవస్వతమావాహయామి || పశ్చిమే మిత్రాయ నమః || ఉత్తరే పృథ్వీధరాయ నమః || ఆగ్నేయాది అర్థ పాదద్వయేషు సావిత్రియై నమః || సవిత్రే నమః || విబుధాయ నమః || జయాయ నమః || రాజయశ్శతే నమః || రుద్రాయ నమః || అద్యో నమః || సత్యా నమః || అర్చవారణాదిషు || శిఖినే నమః || పర్జన్యాయ

నమః || జయంతాయ నమః|| రుద్రీశాయ నమః|| సూర్యాయ నమః||
 సత్యాయనమః|| భృంగినేనమః|| ఆకాశాయనమః|| వాయవేనమః || పూర్ణే
 నమః|| విధాతాయనమః|| గృహక్షేత్రాయనమః|| యమాయనమః|| గంధర్వాయ
 నమః|| భృంగిరాజాయనమః|| మృగాయనమః|| పితృభ్యోనమః|| దౌవారికాయ
 నమః|| సుగ్రీవాయనమః|| పుష్పదంతాయనమః|| వరుణాయనమః|| అసురాయ
 నమః|| పాషాయనమః|| రోగాయనమః|| ఆహ్నేనమః|| భల్లటాయనమః||
 సోమాయనమః|| సర్వేభ్యోనమః|| అదితయేనమః|| దితయేనమః, మండలాద్భహిః
 పూర్వాది, ఆర్యమణేనమః, ఋక్సభాయనమః, పిలిపించాయనమః, నైఋత్యాంవాస్తు
 పురుషాయనమః, ఈశాన్యేదిచ్ఛక్త్యేనమః, ఆగ్నేయే విధాత్రేనమః, నైఋత్యాం
 పూతనాయనమః, వాయువ్యే పాపరాక్షస్యేనమః, వీపం పంచచత్వారింశద్దేవ
 తాః సంస్థావ్య, సంపూజ్య - బలిందద్యాత్. చతుర్దిక్షు అష్ట దిక్షువా కలశాన్
 సంస్థావ్య యథా - మహీద్యౌః = భిః ఇతి పృథివీ మభిమృశ్య|| ఓషధయస్సం = మసి
 ఇతి తండులాన్ నిక్షిప్య ఆ కలశే = ర్దతే ఇతి కలశానినిక్షిప్య, ఇమం మేవరు =
 చకే ఇతి కలశేషు జలమాపూర్త్య, గంధద్వా = శ్రియం ఇతి గంధం నిక్షిప్య,
 అశ్వధేవో = పూరుషం ఇతి పంచవల్లవానిక్షిప్య, యాజాత = సప్తచ ఇతి సప్త
 ధాన్యాని నిక్షిప్య, ఉద్భృతానీతి సప్త మృత్తికాః, కాండాత్కాండా ఇతి దూర్వాం
 నిక్షిప్య, యౌఛలినిరితి పలానినిక్షిప్య, సహిరత్నానీతి పంచరత్నానినిక్షిప్య,
 హిరణ్యరూప ఇతి హిరణ్యం నిక్షిప్య, యవం వస్త్రాణీతి వస్త్రేణవేష్టయేత్.
 పూర్ణాదర్శివ = క్రతో ఇతి కలశోపరి పూర్ణకలశం సంస్థావ్య| తత్త్వాయామీతి
 వరుణమావాహ్య|| ఆవాహిత దేవతాభ్యోనమః ఇతి షోడశోపచారే ససంపూజ్య
 మంటపస్య ఉదగ్భాగే అగ్నిం ప్రతిష్ఠావ్య| ఆజ్యజాగాంతే చరుతిల ఆజ్య సమిద్ధిః
 ప్రత్యేక మష్టావింశతి ఆహ్వానప్రణవాది నామమంత్రే | ర్జుహుయాత్| ఓం
 బ్రహ్మణేస్వాహా| ఇతి|| వాస్తోష్పతే ఇతి చతుర్భుక్తం త్రైః బిల్వపలాని సమిద్భౌ
 వాజుహుయాత్

1 వాస్తోష్పతే ప్రతరణోన ఏధిగయస్సానో గోభిరశ్వేభిరిందో| ఆజరా
 సస్తే సఖ్యేస్యామపితేప పుత్రాన్పుతీ నోజుషస్యస్వాహా| వాస్తోష్పత
 ఇదంసమమ.

2 || |
 వాస్తోష్పతే ప్రతిజాసిన్హస్మాన్ స్వావేళో అనమివో భవానః| యత్యే

మహేప్రతితన్నో జుషస్య శన్నవీధి ద్వివదే శం చతుష్పదే స్వాహా
వాస్తోష్పత ఇదం నమమ

3 వాస్తోష్పతే శగ్మయన్గం సదాతేనక్షేమ హిరణ్యయా గాతుమత్యా ,
అపఃక్షేమఉత యోగేవరం నోయూయంపాత స్తన్తిభిన్నదానః స్వాహా
వాస్తోష్పతఇదం నమమ॥

4 ఆమీవహవాస్తోష్పతేవిశ్వారూపాణ్యాశన్నభాసుశేవవిధినఃస్వాహా॥వాస్తోష్పత
ఇదం॥ స్విష్టకృదాది హోమశేషం సమాప్య బలిందద్యాత్

పవమాససూక్తేనవా రక్షోఘ్నసూక్తేనవా మంటపం త్రిసూప్త్రేణ
వేష్టయేత్ పవమాసస్సవపునాతు కృణుష్వపాజః ప్రసీతిన్న ఇతి
వయఃప్లుత శ్వేతసూత్రేణమంటపంవేష్టయేత్ వాస్తుపూజావిధిస్సమాప్తా॥

ఈశాన్యే నవగ్రహారాధనం

పృథివ్యాః=తిథౌ శ్రీమ-ప్రతిష్ఠాంగత్వేన నవగ్రహమఖ్యాంకర్మకరిష్యే,

1 ఆకృష్టేనరజసావ రమానో నివేశయన్న మృతం మర్త్యంచ హిరణ్య
యేన సవితారథేన దేవోయాతిభువ నాని పశ్యన్॥ సూర్యగ్రహమావాహ
యామి.

2 అగ్నిం దూతం వృణీమహే హోతారం విశ్వవేదసం , అన్యయజ్ఞస్య
సుక్రతుం ॥ సూర్యగ్రహాధిదేవతం అగ్ని మావాహయామి.

3 కద్రుద్రాయ ప్రచేతసే మీడుష్టమాయ తవ్యసే। వోచేమ శంతమగ్ం
హృదే॥ సూర్య = ప్రత్యధిదేవతం రుద్రమావాహయామి ॥

1 ఆప్యాయస్త్వ సమేతుతే విశ్వతస్సోమవృష్టియం। భవావాజస్యసంగదే
చంద్రగ్రహమావాహయామి.

2 అపుమే సోమ అబ్రవిదంతర్విశ్వాని భేషజః। అగ్నించ విశ్వశంభు
వమాపశ్యవిశ్వ భేషజః। చంద్రగ్రహ ఆధి దేవతం ఆవ్యవహయామి

3 గౌరీమీమాయ సలిలాని తక్షత్యేకచదీ ద్విపదీసా చతుష్పదీ, ఆష్టాపదీ న
పపదీబభూవుషీ సహస్రాక్షరా పరమేష్వరీషన్ - చంద్ర గ్రహ ప్రత్యధి
దేవతాం గౌరీమావాహయామి.

1 అగ్నిర్మూర్ధాదిహరకుత్స్థః పృథివ్యా ఆయం। ఆపాగ్ం రేతాగ్ంసి
జిన్వతి। అంగారక గ్రహమావాహయామి.

2 స్యోనా పృథివి భవాన్మక్షరా నివేశని। యచ్ఛాన్మర్శర్మ సప్రథాః।
అంగారక = అధి దేవతాం పృథివిం ఆవాహయామి.

3 జేత్రస్య వతిరా పయగ్ంహితేనేవ జయామసి। గామశ్వుం పోషయిత్వా
ససాన్మృడాత్తిదృశ - అంగారక = ప్రత్యధిదేవతం జేత్రపాలకమా
వాహయామి.

- 1 ఉద్బుధ్యస్యాగ్నే ప్రత జాగృహ్యేన మిష్టాపూరే సగం సృజేథామ
యంచ పునఃకృణ్వగ్నేస్త్వా పితరం యువానమన్వాతాగ్ంసీత్సయితంచు
మేతం॥ బుధగ్రహం ఆవాహయామి.
- 2 ఇదం విష్ణు ర్యిచక్రమే త్రేధానిదధే పదం సమూఢమన్య పాగంసురే॥
బుధగ్రహ అధిదేవతం విష్ణుం ఆవాహయామి.
- 3 సహస్ర శీర్షా పురుషః సహస్రాక్షస్సహస్రపాత్ సభూమిం విశ్వతో
వృత్వా అత్యతిష్ఠద్దశాంగులం బుధ ప్రత్యనారాయణమావాహయామి.
- 1 బృహస్పతి ఆతియదర్శిర్హిద్వ్య మద్విభాతిక్రతు మజ్జనేషు యద్దీదయ
స్సృవసర్త ప్రజా తదస్మానుద్రవిణం దేవాచిత్రం ॥ బృహస్పతి గ్రహ
మావాహయామి.
- 2 బ్రహ్మజ్ఞానం ప్రథమం పురస్తా ద్విసీమత స్సురుచోవేస ఆవహ
సబుద్ధియా ఉపమా అన్యవిష్టా స్సతశ్చ యోనిమసతశ్చవివః॥
బృహస్పతి = ఆధి దేవతం బ్రహ్మణ మావాహయామి.
- 3 ఇంద్రం వోవిశ్వత స్పరిహామహేజనేభ్యః అస్మాకమస్తు కేవలః
బృహస్పతి = ప్రత్యధి = ఇంద్రమావాహయామి.

1 శుక్రంతే | అన్యద్యజతంతే | అన్యద్విమరూపీ | అహసీద్యోరివాసి | విశ్వాహి
 మాయావసిస్యధావో | బ్రదాతేపూషన్నిహరాతిరస్తు || శుక్రగ్రహమావాహ
 యామి ||

2 ఇంద్రాణీ మాసునారీమసువత్ప్రిమహమశ్రవం | నహ్యస్యావరంచనజరసా
 మరతేపతిః || శుక్ర = అధిదేవతాం = ఇంద్రాణీమావాహయామి ||

3 ఇంద్రమరుత్వజహపాహిసోమంయధాశార్యాతే | అపిఽస్సతస్య | తవప్రణీసి
 తవశూరశర్మన్నావివాసంతికవయస్సయజ్ఞాః - శుక్ర = ప్రత్యధిదేవతం
 ఇంద్రమరుతావాహయామి.

1 శమగ్నిరగ్నిభి | స్కరచ్చన్నస్తవతుసూర్యః | శంవాతోవాత్వరపా | అవ
 శ్రితః || శనైశ్చర గ్రహమావాహయామి.

2 యమాయ సోమగ్ం సునుశ | యమాయజుహుతాహపిః | యమగ్ం
 హయజ్ఞో గచ్ఛత్యగ్నిదూతో | ఆరంకృతః || శనైశ్చర = అధిదేవతం
 యమమావాహయామి.

3 ప్రజాపతే | నత్వదేతాన్మనోః | విశ్వాజాతాని | పరితాబభూవ | యత్కామా
 సేజుహుమస్తన్నీ | అస్తు వయగ్ం | స్యామవతయో | రయూణాం ||
 శని = ప్రత్యధిదేవతం ప్రజాపతి మావాహయామి.

- 1 కయాసశ్చిత్ర ఆశువ దూతీ సదావృధస్సఖా॥ కయా శచిష్టయా వృతా
కేతు గ్రహమావాహయామి.
- 2 వరంమృత్యో అనువరేహి పంథాయస్తే స్వర్ణతరో దేవయానాత్॥ చక్షు
ష్మతే శృణ్వతేతే బ్రహ్మిమానః ప్రజాగ్ం రీరిషోమోత పీరాన్ . రాహు
ఆధి దేవతం మృత్యుమావాహయామి
- 3 నమో అస్తు సర్వేభ్యోయేకేచ వృథివీ మను, యే అంతరిక్షేయే దివితే
భ్యస్సర్వేభ్యోనమః॥ రాహు = ప్రత్యధిదేవాన్ సర్వానావాహయామి.
- 1 కేతుంకృణ్వన్న కేతవే పేశో మర్కా ఆపేశనే॥ సముషద్భిరజాయథ.
కేతుగ్రహమావాహయామి.
- 2 సచిత్ర చిత్రం చిత్రయంత మస్త్రే చిత్రః క్షత్రం చిత్రతమం వయోధాం
చంద్రం రయిం పురుషీరం బృహంతం చంద్ర చంద్రాభిర్గృణతే దువస్వ
కేతు గ్రహాధిదేవతం చిత్రగుప్త మావాహయామి.
- 3 బ్రహ్మదేవానాం వదః॥ కషీనా మృషిర్నిషాణాం మహిషో మృగాణాం॥
శ్వేనో గద్దాణాం స్వదితిర్వనానాగ్ం సోమః వవిత్ర మత్యేతిరేభన్.
కేతుగ్రహ ప్రత్యధిదేవతం బ్రహ్మణమావాహయామి.

1 జాతవేదసే సున వామ సోమమరాతీ యతో నిదహతి వేద్య, సనః
పరుషదతి దుర్గాణి విశ్వా నావేవ సింధుందురితాత్యగ్నిః॥ దుర్గాం
సాంగం=తాం దుర్గామావాహయామి.

2. గణానాంత్యా గణ=దనం గణవతిం=అవాహయామి.

3 జ్ఞేత స్యవతినావయగ్ం హితేనేవ జయామసి, గామశ్యం ధోషయిత్వా
సనోమృడాతీదృశే. జ్ఞేతపాలకమావాహయామి.

4 తవవాయు వృధన్వతేత్వష్టరా మాతురదృతా, ఆవాస్యాం వృణివహే,
వాయుమావాహయామి.

5 క్రాణాశిశుర్మహీనాం హిన్వన్వతస్యదీధితిం, విశ్వాపరిప్రియా భువదధ
ద్వికా. ఆకాశం ఆవాహయామి.

6 అది తృత్యస్యరేతసో జ్యోతిః వశ్యంతి వాసరం! వరోయదద్యతేదవా.
ఏదో ఉషా పూర్వ్యావృచ్ఛతు ప్రియాదివః స్నుషేవామశ్వినా బృహత్॥
అశ్వినీ దేవతే అవాహయామి.

7 సువర్ణోసి గరుత్మావ్ త్రివృతే శిరో గాయత్రంచక్షుసోమ అత్మా
సామతే తనూర్వామదేవ్యం! బృహద్రథంతరే వజ్రో యజ్ఞాయజ్ఞియం

పుచ్చం చందాగ్న్యం గాని ధిష్ణియాశపా యజుగ్న్షి నామ సువర్ణాసి
గరుత్మాన్ దివంగచ్చ సువఃవత॥ గరుత్మంత మావాహయామి.

8 వాస్తోష్పతే ప్రతిజాసీహ్యస్మాన్ స్వావేశో అనమీవో భవానః॥ యత్యే
మహే ప్రతితన్నోజుషస్వ శన్న ఏధిద్వివదేశం చతుష్పదే॥
వాసు పురుషమావాహయామి

9 యత ఇంద భయాచుహేతతోనో అభయం కృధి మఘవన్న
గ్ధి తవతన్న ఊతయే విద్విషో విమృధోజహి మఘవంతమావాహయామి.

10 స్వస్తిదావిశస్వ తీర్ఘ్రత్రహా విమృధోవశి వృషేంద్రః పురవీతునః
స్వస్తిదా అభయంకరః॥ అభయంకర మావాహయామి.

11 యేతే సహస్రమయుతం పాశామృత్యో మర్త్యాయహంతవే తాన్యజ్ఞ
స్యమాయయా సర్వాసవయజామహే మృత్యువేస్వాహా మృత్యువేస్వాహా
మృత్యుంజయమావాహయామి॥

12 త్రయంబకం యజామహే సుగంధిం పుష్టివర్ధనం ఉర్వారుకమివ బంధ
నా శ్మృత్యోర్ముక్షియ్య మామృతాత్॥ సదాశివమావాహయామి॥

13 అ॒వ॒మృ॒త్యు ము॒వ॒క్షు॒ధం॑ అ॒పే॒త॒శ్శ॒వధం॑ జహి॑ । అ॒ధా॒నో అ॒గ్న ఆ॒వ॒హ
రా॒యస్సో॒షగ్ం॑ స॒హ॒స్రి॒ణం॑ ॥ అ॒వ॒మృ॒త్యుమా॒వాహ॑యామి

14 బ్ర॒హ్మ దే॒వానాం॑ ప॒ద॒వీః క॒వినా॑మ్మ॒పిర్వి॒ప్రా॒ణాం మ॒హి॒షో మృ॒గాణాం॑
శ్చే॒నో గృ॒త్రా॒ణాగ్ స్వ॒ది॒తి॒ర్ననా॑గ్ం సో॒మః ప॒వ॒త మ॒త్యేతి॑రే॒భన్
బ్ర॒హ్మ॒ణమా॒వాహ॑యామి.

15 ప్ర॒ణోదే॒పి స॒రస్వ॑తీ వా॒ణేభి॑ర్వా॒చినీ॑వతిః ధీ॒నామ॑వి॒త్రియ॑వత్ । స॒రస్వ॑తీః॥

16 ఇ॒దం వి॒ష్ణుర్వి॒చక్ర॑మే త్రే॒ధాని॑ద దే॒వద॑ం । స॒మూ॒ధమ॑న్య॒పాగ్ంను॑రే॥ వి॒ష్ణుం

17 స॒క్షు॒మి॒వ తి॑త॒తనా॑ వు॒నంతు॑ య॒త్ర ధీ॒రామ॑న॒సా వా॒చమ॑క్ర॒తః । ఆ॒త్రా
స॒ఖాయ॑స్స॒భ్యాని॑ జాయతే భ॒ద్రేషాం॑ ల॒క్ష్మిర్ని॒హితా॑ధి వా॒చిః
ల॒క్ష్మీమా॒వాహ॑యామి॥

18 క॒దృద్రా॒య ప్ర॒వే॒తసే॑ మి॒భాష్ట॑మాయ తన్య॒సే నోదే॑నుశంతి॒మగ్ంహ్నా॑నే
రు॒ద్రమా॒వాహ॑యామి.

19 గో॒రిమి॑మాయ స॒లిలా॒ని త॒క్షత్యే॑కపదీ ద్వి॒పదీ॒ సా చతు॑ష్పదీ॒ అష్టా
పదీ॑నవపదీ బ॒భూపు॑షీ సహ॑నాక్షరా పరమే॑హ్యోపన్ గోరి॑మావాహ
యామి.

20 ధన్వ॑నాగా ధన్వ॑నాజిం జయే॒మ ధన్వ॑నాతీ వ్రా॒సమదో॑జయే॒మ ధన్వ॑నాత్రో
రవకా॑మం కృ॒ణోతు॑ ధన్వ॑నా సర్వాః॑ వ్రది॒శో జయే॒మ॥

21 సంస్పృ॑ష్టంధనముభయం సమాకృ॑తమన్మద్యం ధ॒తాం పరు॑ణన్యమన్యః
భియం దధా॑నా హృదయే॑షు శత్ర॑పః పరా॑జితాసో అవని॑లయంతాం॥

22 దూ॒రమన్మ॑చ్ఛత్రో వో॒యంతు॑ ఓ॒తాః తది॑ంద్రాగ్ని కృ॒ణుతా॑ంతద్వి॒శాభే
తన్నో॑ దే॒వా అను॑మదంతు॑ య॒జ్ఞం పశా॑త్పురస్తా ద॒వయ॑నోఅస్తు॥
శత్రు॑త్రయమావాహయామి.

23 అవ॑మృత్యు మవత॑థం అపే॒తశ్శవ॑దం జహి॑ అధా॒నో అగ్న॑ ఆవ
హ॒రాయ॑స్సోషగ్ం సహ॑న్రిణం॥

24 వరం మృత్యోఽనువరే హి పంథాయ సైస్య ఇతరోదేవయానాన్ । చక్షు

ష్టతేశ్వణ్వతే ॥ బ్రహ్మిమానః ప్రజాగ్ం రీతిహోమోత పీరాన్ ॥

25 ఆపైతు మృత్యురమృతన్న ఆగన్వేవస్యతోనో అభయం కృణోరు ।

సర్థం వనస్పతేరవా భిన్నశ్చియతాగ్ం రయిస్స చతాన్నశ్చచీవతిః ॥

మృత్యుతయమావాహయామి ॥

26 అచ్యుతాయనమః ॥ అసంతాయనమః ॥ గోపందాయనమః నామత్రయ
మావాహయామి ॥

27 ఇంద్రంవో = కేపిలః ॥ ఇంద్రమావాహయామి ॥

28 అగ్నిందూతం = సుకృతం ॥ అగ్నిమావాహయామి

29 యమాయసో = అరంకృతః ॥ యమమావాహయామి

30 మోషణః = సహ ॥ నిఋరుతిమావాహయామి

31 తత్త్వాయోమిబ్ర = మోషిః ॥ వరుణమావాహయామి

32 తవవాయువృ = వృణీమహే ॥ వాయుమావాహయామి

33 సోమోదేనుగ్ం = తస్మై ॥ కుబేరమావాహయామి

34 తమీశానం = పయం ॥ ఈశానమావాహయామి

35 డిర్భ్య డిష్ణణ డితయేతిష్టే దేవో సస్సవతా । డిర్భ్యో వాఙ్మన

సీతా యదంజభిర్వాగద్భిర్విహ్వయామహే । ఊర్ధ్వపాలకమావా ॥

36 స్త్రోనాపృథివిభవా నృక్షరానివేశని యచ్చానశ్శర్మసప్రథాః॥ప్రృథిపీమా॥

37 తద్విష్టోః పరమంపదగ్ంసదాపశ్యంతి సూరయః । దిపీచచక్షురా

తతం । తద్విప్రాసోవిచన్యవో జాగృవాన్ సన్సమింధతేవిష్టోర్యత్ప

రమంపదం॥ శ్రీమహావిష్ణుమావామాయామి

నవగ్రహమండలాధిపిత దేవతాభ్యోనమః-

ఆవాహనాది షోడశోపచారపూజాంకురాత్

ఇతిగ్రహమఖం

అధశిల్పి గృహాత్ దేవతానయనం.

అధనవత్పీకఃకయాజమానః ఆచార్యాది బ్రాహ్మణైస్సహ మంగళగీత వాద్య పురస్సరం శిల్పిగృహంగచ్ఛేత్ । తదాశిల్పిః పంచమృద్ధిః పంచకషాయోదతైః పంచామృతైఃశుద్ధింకృత్వాస్నాపయిత్వా ఆచార్యాయదర్శయేత్ । తతోయజమానః పస్త్రకంబలాదినా శిల్పింసంతోష్య ఆచార్యః మూర్తేః ఆనయవాన్ నిరీక్ష్య దేవం శివం (ఆముకసంజ్ఞకం) శుద్ధియుక్తం ఇమంకురు ఇతిదేవం ప్రణివత్స । స్వాగతం దేవదేవేశ విశ్వరూపనమోస్తుతే॥ఇతిప్రార్థ్యదేవస్య దక్షిణహస్తే ఊర్ధ్వసహితసూత్ర కంఠజంబద్వా రథమారోప్య గీతవాద్యవేదఘోషైః ఆగత్య స్నానమంటపే నివాయతత్రవిధివత్ అగ్న్యూతారణం కృత్వా స్వాగతం దేవదేవేశ విశ్వరూప నమోస్తుతే । ఇతిదేవంప్రార్థ్య శుద్ధేపీత్వదధిష్ఠానే శుద్ధింకుర్ముః సహస్వతాం ॥

ప్రతిమాశోధనం -

- అగ్న్యూతారణం - యంత్రాణామపి -

ప్రృథివ్యాః=తిథి-శ్రీమ=ప్రతిష్ఠాంగత్వేన ఆముక దేవతాయాం ఆంగుష్ఠాదిశిరః పర్యంత సర్వాంగేషు తపన- తాడన భేదనదహన పాదస్పర్శాది ద్వారా అంగ ప్రత్యంగ సంధిసముత్పన్న వ్యాసాగ్ని-కుద్ధాలాగ్ని-టంకాగ్ని-ఆతప

నిరాసార్థం అయః పిండదోష నివృత్తిద్వారా అవమాతాది దోషపరిహారార్థం
అగ్న్యైతారణం దేవతా సాన్నిద్యర్థం ప్రతిమా శోధనం - ప్రాజ్ఞప్రక్షిప్తావసంచ
కరిష్యేదుతతరతః- పీఠే స్థాపిత మూర్తీసాంప్రతిమాః ఆవాహయేత్॥ పీఠోపరి
వస్త్రమాస్తీర్యః తండులాని నిధాయ-తదుపరి రజతమయం శివం సువర్ణమయం
ఉమానందికేశ్వర గణపతిరవివిష్టుం నిధాయ॥ తద్యథా॥

హిరణ్యగర్భస్సమవర్తతాగే భూతస్యజాతః పతిరేకఆసీత్ ॥ సదాధారపృథి

పింద్యాముతేమాం ఓస్త్రేదేవాయ హఃపా విదేమః ఇతిజలం ప్రార్థ్య వా- ఆగ్నిస్స

ప్రిమితి- ఆగ్నిపదసహితం ఆగ్నిపదరహితం ఏకవారంబ ఇత్రం-కుర్మాత్
పంచగవ్యపంచామృతైః ప్రక్షాళ్య- ఆహ్వాతరశతషష్టావింశతి-ఆప్నవరందా జల
దాహంక్షివన్ వదేతే తతః విధివత్ స్నాపయేత్॥ తద్యథా దేవస్య ప్రాగా
దిప్రదక్షణం చతుర్థిషు- ఆహ్వా- ద్వాత్రింశత్సంఖ్యాయావా కలణానినిధాయ
మహిద్యౌః ॥ ఓషధయస్సం ॥ అకలశేషుధా॥ ఇమంమేగంగే॥ గంధద్వారాం ॥
యాజాతాః ॥ ఆహోహిష్ఠామ ॥ కాండాత్కాండా॥ అశ్వద్ధేవోని ॥ స్యోనాపృథివి ॥

నూఃఫలిసి ॥ సహితత్వాని॥ హిరణ్యరూప॥ దేవస్యతా॥ ఓంప్రవోయజ్ఞేషు దేవ

యంతో అర్చ్యర్హావానమోభిః పృథివీ ఇషద్యే॥ యే ప్రాబ్రహ్మణ్య సమానవిప్రాః

విష్య గ్నియతి వానినోనశాభాః॥ ఇతిపంచపల్లవాః । యువాసువాసాః ॥ పూర్ణా

దర్శిపరా ॥ తత్త్వాయామి॥ తత్తద్విధినా సంస్థావ్య॥ తేషుకలశేషఓషధి-శుద్ధోదక

పల్మిక- -పర్వత- పృషశృంగ- క్షేత్ర - ఆశ్మత్తమూల - మృత్తికాః
పంచగవ్య - రజత - సర్వౌషధీ - సర్వప - గోధుమ - యవ - త్రేతాగ్నిభస్మ -
క్షీర - పంచామృత - శుద్ధోదక - రత్న - హిరణ్య - కుశ - ఫల - పల్లవ-
పుష్ప - పంచరత్న - రుద్రాఙ్గాదీన్ - ఏకైక కలశే ప్రత్యేకం నిధాయ -వరుణ
పూజాం కృత్వా దేవం స్నాపయేత్॥ తేచ మంత్రాః ఓషధయ ఇతిఓషధిస్నానం
ఇమం ఘౌగంధేతి శుద్ధోదక స్నానం॥ ఉధృణాసీతి పల్మిక మృత్తికాస్నానం॥

మృత్రికేహనమేతి పర్వత మృత్రికా స్నానం ॥ హిరణ్య శృంగమితి శృంగ
మృత్రికాస్నానం॥ భూమిర్దేనుర్ధరణీతి జ్యేత మృత్రికాస్నానం॥ అశ్వధ్వేవోనిషధన
మితి అశ్వత్థమృత్రికాస్నానం॥ గాయత్ర్యా పంచగవ్య స్నానం॥ హిరణ్య
గర్భస్సమితిద్రవ్యోదక స్నానం ॥ ఓషధయస్సం ఇతి సర్వోష ధి స్నానం ॥
పవమాన స్సువర్జన ఇతి సర్వప మిశ్రోదక స్నానం॥ మానస్తోక ఇతి త్రేతాగ్ని
భస్మస్నానం ॥ పురుషనూత్రేన శుద్ధోదక స్నానం ॥ సహిత్యాసీతి రత్నోదక
స్నానం॥ హిరణ్య రూపఇతి హిరణ్యోదక స్నానం॥ దేవస్మత్వేతి కుశోదక
స్నానం ॥ ప్రీహయశ్చమేయవాశ్చమే ఇతి ప్రీహిమిశ్రితోదక స్నానం॥ యాః
పలినిరితి పలోదక స్నానం॥ ఆశ్వధ్వేవో నిషధనమితి పల్లవోదక స్నానం ॥
యోపాం పుష్పమితి పుష్పోదక స్నానం॥

విష్ణోర్ముకం పీర్ణాణి ప్రవోచంయః పాఢవాని విమమేరజాగ్ంసి యో అస్క
భాయదుత్తరగ్ం సధస్థంవిచక్రమాణ స్త్రేదోదుగాయః । ఇతి పంచరత్నోదక
స్నానం॥ నమస్తే రుద్రమన్మవ ఇతి రుద్రాక్షోదక స్నానం॥ శేషకలశోదకేన రుద్ర
నూత్రేన స్నాపయిత్వా॥ వస్త్రేణ సంశోభ్య గంధ పుష్పాక్షతైస్సంపూజ్య॥ ప్రాణ
ప్రతిష్ఠాందేవతా సాన్నిధ్యార్థంకుర్యాత్ శివప్రాణ ఇహప్రాణ ఇతి సర్వేషాం
కృత్వా ఆవాహయేత్ ॥ (3వ అనుబంధంలో ప్రాణప్రతిష్ఠ)

కద్యద్రాయప్రచేతసే మీథుష్టమాయ తవ్యసే । వోదేమ శంతమగ్ం హృదే ।
రుద్రాయనమః రుద్రమావాహయామి॥

గౌరీమిమాయ=వ్యోమన్ । గౌర్యేశమః గౌరీమావాహయామి ॥ తత్పురుషాయ

విద్మహే చక్రతుండాయ ధీమహి । తన్నో సందిః ప్రచోదయాత్ . సందితేశ్వర

మావాహయామి॥ గణానాంత్యా=సాదనం॥ గణపతి మావాహయామి॥ బాస్కరాయ

విద్యుహే మహద్భూతికరాయ ధీమహి తన్నో ఆదిత్యః ప్రబోదయాత్ ॥

సూర్యాయనమః = సూర్యమావాహయామి॥ పుణిసూర్య ఆదిత్యోః ॥

నారాయణాయ విద్యుహే వాసుదేవాయ ధీమహి తన్నో విష్ణుః ప్రబోదయాత్ ॥

ఇతం విష్ణుః = సురే॥ విష్ణు మావాహయామి॥ ఇత్యావాహ్య - సంపూజ్య దేవం వస్త్రేణ ఆచ్ఛాదయేత్. చతుర్దిశు కలశాని విధితైః సంస్థాపయేత్. నేత్రాస్మీలనం కుర్యాత్॥ తతః వాస్తు - సప్తగ్రహ రుద్రమంత్ర-సర్వతో భద్ర మంత్ర-యోగిని-మాతృకా-హనుమన్మంత్ర-వేదపారాయణ-ఉపనిషత్పారాయణార్థం బ్రాహ్మణాన్వయియేత్॥ ఇతి అగ్నిస్తోత్రారణం ప్రతిమాశోధనం॥ ఆగ్నేయరోణేగాణావత్యం

పృథివ్యాః = త్వేన గాణావత్యపీలే గణపతి ఆవాహన పూజాం కరిష్యేవేద్యో పరి నూతన వస్త్రమాస్తీర్య॥ పంచప్రస్థ పరిమిత తండులానినిషిష్య॥ తదుపరి రజతమయం గణపతిం గణానాంత్యేతి స్థావ్య-అగ్నిస్తోత్రారణాదికం కృత్వా పూజయేత్॥ 4వ అనుబంధంతోపంతాలు

యోగిని-వాయువేద్య-(ఆగ్నేయ్యాంవా)

పృథివ్యాః = శుభతేజో ప్రతిష్ఠా కర్మణి వాయవ్యరోణే యోగిని స్థాపనం కరీష్యే॥ పీతోపరి వస్త్రమాస్తీర్య॥ వస్త్రోపరిపంచ ప్రస్థ పరిమిత తండులాని నిషిష్య॥ తండులానాముపరి సర్పాకారాః తిస్రో రేఖాః లిఖిత్వా॥

అథవా పూర్వాపరాయతా రేఖాః కర్తవ్యా పంచ సంఖ్యయా॥ సప్తరేఖాశ్చ సంయోజ్యా దక్షిణోత్తరతస్తతః॥ తిర్యగ్రేఖాస్తతోదయాచ్చతుష్టష్టిర్భవేద్యదా॥

దివ్యయోగిన్ద్రేనమః దివ్యయోగిని మావాహయామి

మహాయోగిన్ద్రేనమః = మి॥ సిద్ధయోగిన్ద్రేనమః సి = మి॥

మాహేశ్వర్యేనమః = మి॥ గ్రేతాక్షిన్ద్రేనమః = మి॥

ధాతనిస్థాయేనమః = మి॥ కాళికాయేనమః = మి॥

కాళరాత్రిజేనమః = మి॥ నిశాకర్యేనమః = మి॥

అహంకారేణ్యేనమః = మి॥ సిద్ధవేతాళిన్ద్రేనమః = మి॥

క్లింకారిణ్యైస్సమః = మి॥ = వేద్యైస్సమః = మి॥
 ఊర్వకేశిన్యైస్సమః = మి॥ రూపాక్షిణ్యైస్సమః = మి॥
 శుక్లాంగిస్తాయైస్సమః = మి॥ వీరభోగిన్యైస్సమః = మి॥
 పేతాగ్నిణ్యైస్సమః = మి॥ దూమాక్షిణ్యైస్సమః = మి॥
 కమలప్రియాయైస్సమః = మి॥ వీరభద్రాయైస్సమః = మి॥
 రాక్షస్యైస్సమః = మి॥ రక్తాక్షిణ్యైస్సమః = మి॥
 విరూపాక్షిణ్యైస్సమః = మి॥ భయంకర్యైస్సమః = మి॥
 విరోధిన్యైస్సమః = మి॥ కౌమాత్యైస్సమః = మి॥
 చండికాయైస్సమః = మి॥ ముండదాత్యైస్సమః = మి॥
 భైరవ్యైస్సమః = మి॥ వజ్రీణ్యైస్సమః = మి॥
 క్రోధాయైస్సమః = మి॥ దుర్మృషాయైస్సమః = మి॥
 ప్రేతవాహిన్యైస్సమః = మి॥ కంటక్యైస్సమః = మి॥
 లంబోదర్యైస్సమః = మి॥ మాలిన్యైస్సమః = మి॥
 యోగిన్యైస్సమః = మి॥ కాలాగ్నిన్యైస్సమః = మి॥
 మోహిన్యైస్సమః = మి॥ వక్త్రాస్యాద్యైస్సమః = మి॥ కంకాళిన్యైస్సమః = మి॥
 భువనేశ్వర్యైస్సమః = మి॥ క్షూలింగిన్యైస్సమః = మి॥
 యమదూత్యైస్సమః = మి॥ కరాళిన్యైస్సమః = మి॥
 యక్షిణ్యైస్సమః = మి॥ భక్షిణ్యైస్సమః = మి॥ కౌమారస్తాయైస్సమః = మి॥
 యంత్రవాహిన్యైస్సమః = మి॥ విశాద్యైస్సమః = మి॥
 కార్ముత్యైస్సమః = మి॥ వ్యాఘ్రిణ్యైస్సమః = మి॥
 రక్షిణ్యైస్సమః = మి॥ ప్రేతభక్షిణ్యైస్సమః = మి॥
 దూర్జాతిన్యైస్సమః = మి॥ వికటాయైస్సమః = మి॥
 మహావీరాయైస్సమః = మి॥ కపాలిన్యైస్సమః = మి॥
 కమలప్రియాయైస్సమః = మి॥ మంత్రవాహిన్యైస్సమః శుష్కాంగిన్యైస్సమః॥
 విషలాంగుల్యైస్సమః = మి॥ కృష్ణాయైస్సమః॥ = మి॥
 నమోదేవ్యైస్సమః దేవీమావాహయమి-

అష్టదిక్కు అనితాంగ భైరవాయస్సమః రురుభైరవాయ॥ చండభైరవాయ
 క్రోధభైరవాయ॥ ఉస్మత్తభైరవాయ॥ కపాలభైరవాయ॥ ఓషణభైరవాయ
 సంహరభైరవాయ॥ మారాండభైరవాయ॥ ఘనః అష్టదిక్కు॥ ఇంద్రాయ నమః॥

యమాయ॥ నిఋరుతయే॥ వరుణాయ॥ వాయవే॥ కుబేరాయ॥ ఈశానాయ॥
అగ్నయే॥ విధివత్ కలశాని సంస్థాప్య, స్థాపిత దేవతా పూజాం కుర్యాత్ నామ
మంత్రేణ హోమం కుర్యాత్॥ హోమ శేషం సమాప్య బలిందద్యాత్ ఇతి యోగిసి

మంటప సంస్కారః

పృథివ్యాః=తిథౌ శ్రీమదఖి=త్వేన పూర్వాది ద్వారస్తంభ దిక్పాలక
పూజాధ్వజవతాకా స్థాపన పూర్వకం మంటప సంస్కారం కరిష్యే॥ అథ ఆచార్యః
ఆపక్రామంతు భూతాని పిశాచాన్సర్వతో దిశం॥ సర్వేషామవిరోధేన బ్రహ్మకర్మ
సమారభే॥ తత్ర శ్వేత సర్వపాన్ వికీర్య॥ దేవాః ఆయాంతు, యాతుదానాః అప
యాంతు॥ విష్ణో దేవయజనం రక్షస్వ॥ ఇతి రక్షం కృత్వా॥

వేదికాయా అగ్నేయకోణే వసుదాయేనమః॥ వసుధామావాహయామి॥ సంపూజ్య
తతః ప్రాదక్షిణ్యేన॥ భద్రాయేనమః॥ ఇతి ద్వితీయం॥ అదిత్యేనమః ఇతి
తృతీయం॥ నగదాయేనమః ఇతి చతుర్థం॥ ఇతి సంపూజ్య॥ మంటప అగ్నేయ
కోణాది భూత్యేనమః = భూతి మావాహయామి॥ సరస్వత్యేనమః = మి॥ పూర్వ
సంధ్యాయేనమః = మి॥ పశ్చిమ సంధ్యాయేనమః = మి॥ బృహస్పత్యేనమః =
అదిత్యేనమః = మి॥ వినతాయేనమః = మి॥ పౌర్ణమాస్యేనమః = మి॥ సిసి
వాల్యేనమః = మి॥ ఇతి షోడశస్థూణాః స్పృష్ట్వా పూజయేత్ నాగమాత్రేనమః
ఆదం బలిం దదామి ఇతి దద్యాత్॥ సర్వభ్యోనమః ఇతి శాఖోద్బంధనాని
పూజయేత్॥

తతః పశ్చిమ ద్వారేణ నిర్గత్య ప్రాగ్ద్వారస్య బహిః ప్రవిశ్య పూర్వ దిగాది
ద్వారతోరణ పూజా మారభేత్॥

ప్రపాచ్యం

అగ్నిమిశే మధుశ్చందసాగ్నిర్గాయత్రీప్రాగ్ద్వారతోరణ బంధనే వినియోగః॥

అగ్నిమిశే పురోహితం యజ్ఞస్య దేవమృత్విజం హోతారం రత్న ధాతమం॥

అత్ర సుదృఢతోరణాయనమః అశ్వత్థతోరణేనం యజ్ఞం రక్షస్వ॥ సర్వవిఘ్నాన్ని
వారయేతి పూజయేత్

అథ త్రిశూల శృంగేషు- ఇంద్రం ధాతారం బగం ఇత్యాదిత్యన్యాస్యః! ద్వారదక్షిణో
త్తర పార్శ్వయోః! మాయాశక్త్యేనమః!

చిచ్ఛక్త్యేనమః! గంగాయైనమః! యమునాయైనమః! ధాతేనమః! విధాతే
నమః! శంఖనిధయేనమః! పద్మనిధయేనమః! ద్వారేద్వారశ్చయైనమః
దేహ్యాం వాస్తు పురుషాయనమః॥ ద్వారశాఖయోః ధృవ మధ్వరంచేతి పసు
ద్వయమర్చయేత్॥ పార్శ్వయోః నందినేనమః! సహకాలాయనమః! శాఖామూలయోః
ధాన్యరాఘవవీరత్నగర్భేప్రశాంత శిశిరనామానౌ కలశౌ ప్రతిష్ఠావ్య! పూజయేత్!
తతోద్వారస్త కలశే ఇంద్ర మావాహ్య సంపూజ్య! ఇంద్రంవో ఇతిపీఠ
వతాకాంధ్వజంచాలభ్య! త్రాతార మింద్రమితితాం తోరణోపరినిదధ్యాత్॥

త్రాతారమింద్ర మితితార మింద్రగ్ం హువే హువే సుహవగ్ం శూరమింద్రం ।

హువేనుశక్రం పురుహూత మింద్రగ్ం స్తస్తి నోమమవా దాత్వింద్రః । ఇంద్రాయ
ఘృతోదనబలిదానం । అగ్నిమీ శే ఇతి ఋగ్వేదం పూజయేత్॥ ఋగ్వేదః పద్మ
పత్రాణా గాయత్రీ సోమదైవతః! ఆత్రిగోత్రస్తు విశ్వేంద్ర ఋత్విక్త్వం మేమదే
భవ । ఇతిధ్యాసం! తత్ర శ్రీనూక్తం, రుద్ర నూక్తం, పవనమాన నూక్తం ।
పురుషనూక్తం వామదేవ్యం ఇతి ద్వారపాలజవః॥

అథ ఋగ్వేయకోజే

అగ్నయేనమ ఇతి అగ్ని మావాహ్య పూజయేత్ । అగ్న ఆయాహీతి రక్తధ్వజ

పతాకాలంభ్య॥ అగ్న ఆయాహి పీతయే గృణానో హవ్యదాతయే । నిహోతా

సత్స్వి బుధ్వాః॥

త్వన్నో అగ్న ఇతి పతాకోచ్ఛయః! త్వన్నో అగ్నే పరుణస్య విద్వాన్ దేవస్య

హో॑హో॑వయా॒సి నీ॒ష్ఠాః॑ । య॒జ్ఞో॑ వహ్ని॒తమ॑ శ్శో॒భచా॒నో వి॒శ్వాద్యే॒షాగ్ం॑సి॒ప్రము॑
ము॒గ్యస్మ॒త్॥

అగ్ని॑ం దూ॒తమి॒తి పు॒తోద॑నబ॒లః । అగ్ని॑ం దూ॒తం పృ॒ణీమ॒హే హో॑తారం
వి॒శ్వ వేద॑సం । ఆ॒న్య॒యజ్ఞ॑న్య॒సుక్ర॑తుం సమస్కు॒ర్యాత్

దక్షిణే

సుఖద్రణాతోరణాయనమః । ఔదుంబరతోరణై నం యజ్ఞం రక్షస్వ । సర్వ
విఘ్నాన్నివారయ ఇతి పూజయేత్ । శృంగేషు । మిత్రతాయనమః పూష్టేనమః ।
వరుణాయనమః । ఇత్యాదిత్యన్యాసః । ద్వారశాఖయోః సోమాయనమః । ఆద్యో
నమః । ఇతివసుద్వయ మర్చయేత్ । ద్వారదక్షిణోత్తర పార్శ్వయోః । ద్వార
శ్రియేనమః । జయాయనమః । విజయాయనమః । చిచ్ఛత్త్యేనమః । మాయాశత్త్యే
నమః । గంగాయేనమః । యమునాయేనమః । చాత్రేనమః । విచాత్రేనమః । శంఖ
నిధయేనమః । పద్మ నిధయేనమః । ద్వారేద్వారశ్రియేనమః । దేహిన్యాం వాస్తుపురుషా
యనమః । పార్శ్వయోః గణేశ్వరాయనమః । పృషభేశ్వరాయనమః । శాఖా
మూలయోః పర్జన్యాశోక నామానౌ కలశౌ ప్రతిష్ఠాప్య పూజయేత్ । తతో దక్షిణ
ద్వారదేశే కలశే యమమావాహ్మ । యమాయసోమమితి శ్యామధ్వజ వతాకా
లంబః । యమాయ సోమమితితోరణోపరి ధ్వజ వతాకా నిధానం । సుఖద్రతోరణా
యనమః ఇతిమాష భక్త బలిదానం । ఇషేత్వేతి యజుర్వేదం పూజయేత్ ।
కాతరాక్షో యజుర్వేదః త్రైవిష్టభో పేష్టుదైవతః । కాశ్యపేయస్తు విప్రేంద్ర ఋశ్వి
త్త్వం మేమభేభవ । ఇతియజుర్వేదధ్యానం । అప్యాయస్వసమేతః తే = ధేనమో
అస్తుసర్వేభ్యో = నమః । ఆకృష్టేన రజ = శ్వన్ । సమశ్శంభవేచ రాయచ ।
ఇతి పతిత్యా, అనోభద్రానుపాతశ్చ ఆపశ్శానకస్తథా । యద్దేవాత్రీణిచపరేదై ।
యమ వై వస్వత నామానౌ కలశౌ ప్రతిష్ఠాప్య పూజయేత్ ।

నిఋణుఁడౌ

ప్రాణానాయమ్య - నిఋణుఁడు పూజాం కరిష్యే । ఆసున్వంతం ప్రజా
పతిర్నిర్వృత్తిప్రుప్ । నిర్వృతి ప్రీతయేధ్వజ పతాకాస్తావనే వినియోగః । మోషణః
పరా ఇతి రక్తవర్ణ ధ్వజ పతాకాలంబః॥ మోషణః పరాపరానిఋణిర్వృ
హణావధీత్ । పత్తిష్ఠద్వష్టుయానహ । ఆసున్వంతమ ఇతి ధ్వజ పతాకోచ్చృ
యణం ॥ ఆసున్వంతమ యజమాన మిచ్చస్తే నస్త్యే త్యాంతస్కరస్వాన్వేషి
ఆన్యమన్మ దిచ్చసాత ఇజ్ఞానమోదేపి నిఋణుఁడే తుభ్యమస్తు । ఇత్యావాహ్య
కలశే మోషణః పరాఇతి సంపూజ్య॥ నిర్వృతిస్తు సువర్ణాభః నిర్వృతీరక్ష సాంపతిః
ఖద్గవాస్త్రోమహాభీమః తస్మై నిత్యం నమోనమః । ఇతిధ్యాత్వా కృష్ణప్రీహ్యన్న
మృత సహిత బలిందద్యాత్॥

అథ వశ్చిమాయాం.

ప్రాణానాయమ్య - వశ్చిమద్వారతోరణ-వరుణ పూజాం కరిష్యే. సుభీమ
తోరణాయనమః స్థగ్ధతోరణేనం యజ్ఞం రక్షన్వ । సర్వ విఘ్నాన్ని వారయేతి
పూజయేత్ ॥ అగ్న ఆయాహివీతయే గృణానో హవ్యదాతయే । నిహోతా
సత్సబ్ధిషి ॥ ఇతి తోరణం బద్ధా సామవేదమావాహ్య । సంపూజ్య । సామ
వేదస్తు పింగాక్షః జాగతస్సక్ర దైవతః । భరద్వాజస్తు విప్రేంద్ర ఋత్విక్తంమే
మభేభవ । ఇతిఋత్విజంవృత్వా ! అథత్రిశూలేషు - ఆర్యమేనమః । ఆంశవే
నమః । వివస్వతేనమః । ఇత్యాదిత్యన్యాసః । ద్వారస్యదక్షిణోత్తర పార్శ్వయోః ।
మాయా శక్త్యేనమః । చిచ్ఛక్త్యేనమః । సంద్యాయేనమః । యమునాయేనమః । శంఖ
నిధయేనమః । పద్మనిధయేనమః । ధాత్రేనమః । విధాత్రేనమః । ద్వారేద్వారశ్రీయే
నమః । దేహళ్యాం వాస్తు పురుషాయనమః । పార్శ్వయోః భృంగిరాజాయనమః ।
స్కందాయనమః । ద్వారశాఖయోః । అనిలాయనమః । అనలాయనమః । ఇతి
వసుద్వయం శాఖామూలయోః ధాన్య పుంజోపరి సంజీవా - అమృత కలశౌ
ప్రతిష్ఠావ్య పూజయేత్ ॥ తత్త్వాయామీతి వరుణమావాహ్య సంపూజ్య ॥ శ్వేత
ధ్వజ పతాకాలంబః । ఉ దు త్త మం వరుణేతి తోరణో పరి నిధానం ।

ఉదుతమం వరుణ పాశమస్మద వాధమం । విమధ్యమగ్న్ శ్రద్ధాయ । అధావ
యమాదిత్యవ్రతే తవానాగసో ఆదితయేస్యామ ! నవనీతాదన బలిదానం ।
ఇంద్రాయ సామగాయత । తత్రజవః ॥ అహమస్మి వ్రథమజాముతస్య పూర్వం
దేవేభ్యో ఆమృతస్యనాభిః । యోమాదదాతినఇదేవమావాః । అహమన్న మన్న
మదంతమద్మి ॥ సేతునాతియంత్యన్యం ॥ స్వాదిష్టయా ॥ గాయంతిత్యా గాయ
త్రిణః । ఇతి ప్రార్థయేత్ ॥

అథ వాయవ్యే

వాయవేనమ ఇతివాయుమావాహ్మ్య పూజయేత్ । వాయోశత మితిదూమ పూజ
పతాకాంబుః వాయోశతం హరిణాం యువస్య పోష్యాణాం । ఉత వాతే సహస్రిణో
రథ ఆనూతు వాజసా । తవ వాయురితి దూమపతాకోచ్ఛయణం । కలశే
తవ వాయురితి ఆవాహ్య వాయుం సంపూజ్య వాయవే యవోదన బలిదానం

అథ ఉత్తరే

వృథివ్యాః - తిథౌ ఉత్తరద్వార పూజాంకరిష్యే । సుప్రభాతోరణాయ
సమః । న్యగ్రోదతోరణే నం యజ్ఞం రక్షస్య । సర్వవిఘ్నాన్ నివారయేతి పూజ
యేత్ । శన్నోదేవీ సింధుద్వీపఆపో గాయత్రీ శన్నో దేవీరితి తోరణం బధ్వా ।
ద్వారస్య దక్షిణోత్తర పార్శ్వయోః మాయాశక్త్యేనమః । చిచ్ఛక్త్యేనమః గంగాయే
నమః యమునాయేనమః । దాతేనమః । విదాతేనమః । శంఖనిధయేనమః । పద్మనిధయే
నమః । ద్వారేద్వారశ్రియేనమః । దేహిన్యాం వాస్తుపురుషాయనమః । పార్శ్వయోః చండీ
శ్వరాయనమః । కుమారస్వామినేనమః । త్రిశూలశృంగేషు । త్వష్ట్రేనమః । సవిత్రే
నమః । విష్ణవేనమః । ఇత్యాదిత్యన్యాసః । ద్వారశాఖయోః । ప్రత్యూషాయనమః । ప్రభా

సాయ నమః॥ ఇతి వసుద్వయ మర్చయేత్ । శాఖామూలయోః॥ ధాన్యరాశ్యపరి
ధనద శ్రీవ్రద నామానౌ కలశౌ ప్రతిష్ఠాప్య పూజయేత్ । తత్ర సోమమావాహ్య ।
సంపూజ్య-

సోమోదేనుమితి సువర్ణ వర్ణ ధ్వజ పతాకాలంబః॥ సోమోదేనుగ్ం
సోమో అర్చంత మాశుగ్ం సోమో వీరం కర్మణ్యం దదాతు॥ సాదన్యం వితత్స్యగ్ం
సపేయం పితు శ్రవణంయో దదాశతస్మై ॥ వయగ్ం సోమేతి తోరణోపరి
నిధానం॥ వయగ్ం సోమప్రతేతవ । మనస్సనూపి బిభ్రతః॥ ప్రజావంతో ఆశీమహి॥
ఇంద్రాణి దేవీసుభగా సువత్సీ ॥ ఆప్యాయస్వేతి హేయ్యంగవ బలిదానం ।
శన్నో దేవీరితి ఆధర్వ వేదం సంపూజ్య । సువర్ణనయనోఽధర్వోనుష్ఠుప్చందః
పురందరః । వేదో వేతాన గోత్రస్తు ఋత్విక్త్వం మేమభేభవ । ఇతి ధ్యానం ।
ఆధర్వాంగిరసందైవ ఆధర్వశిరసం తదా । శాంత్యధ్యాయంచ పఠేత్ ॥

అథ ఈశాన్యే

ఈశానాయనమః ఇత్యావాహ్య పూజయేత్ । నమశ్శంభవేతి రక్తధ్వజ
పతాకాలంబః॥ తమీశానమితి ఉచ్చ్రయః॥ కద్రుద్రాయేతి గావీదుక బలిదానం ।
ఈశాన పురుషః శ్రేష్ఠస్సర్వవిద్యాధిపో బలః । శూలహస్తో విరూపాక్షస్తస్మై
నిత్యం నమోనమః తత్ర కలశం సంస్థాప్య పూజయేత్ ॥

ఈశాన పూర్వయోర్మధ్యే ఆకాశాధి దేవతం అనంతాయనమః ఇతి
కలశే ఆవాహ్య పూజయేత్ । నమో అస్తు సర్వేభ్య ఇతి మేఘచ్ఛర్ణ ధ్వజపతా
కాలంబః॥ నమో అస్తుసర్వేభ్యోయే కేచ పృథివీమను । యే అంతరిక్షేయే దివితేభ్య

స్సర్వేభ్యోనమః ।

తద్విష్ణోరితి ఉచ్చయః । విష్ణోర్నుకమితి బలిదానం ॥ విష్ణోర్నుకం వీర్యాణి
ప్రవోచయః పాశ్చివానిమిమమేరజాగ్నియో ఆస్కభాయదుత్తరగ్ం సధస్తం

విచక్రమాణ స్త్రోధోరుగాయః । ఇతి బలిందద్యాత్ ॥

వశ్చిమ నిఋఋతిమధ్యే బ్రహ్మజేనమః (ప్రథివ్యేనమః) ఇత్యావాహ్య పూజయత్
యద్దే వాదేవ ఇతి రక్తధ్వజవతాచాలంబః । యద్దేవా దేవ హేడసందేవాసశ్చ

కృహవయం । ఆదిత్యాస్తస్మాత్తా ముంచత రస్య రేనమాముతః । ఇత్యాలంబ్య
బ్రహ్మజ్ఞాన మిత్యుచ్చయః । నమోభువనస్యవత ఇదగ్ం హవిః । ఇతి పాయస
బలిదానం ।

ప్రాచ్యాంగణానాంత్వేతి గణేశం సంపూజ్య ।

(నమో రుద్రేభ్యో యేంతరిక్షే యేదివి యేషామన్నం వాతోవర్ష మిషవస్తేభ్యో

దశ ప్రాచీర్దశ దక్షిణా ॥ ఇతి మంటపాత్ బహిః దిక్షు విదిక్షు రుద్రాన్ సంస్థాప్య ।
తేభ్యో బలిందద్యాత్ ॥ యే కేచిత్విహలోకేషు ఆగతా బలికాంక్షిణః । తేభ్యోబలిం
ప్రయచ్ఛామినమస్కృత్య పునః పునః । ఇతి ఈశాన్యాంసర్వేభ్యో భూతేభ్యోనమ
ఇతి బలిందద్యాత్ ఆచామేత్ ॥)

ఆనేనసార్వ భౌతిక బలిదానేన సర్వభూతాధిపతిరుద్రః ప్రియతాం ఇత్యక్ష
తోదకం విస్సృజ్య, హస్తాపాదోచప్రక్షళ్య ఆచామేత్ ॥ మధ్యస్తంభ చతుష్పయే ॥
ఈశానస్తంభేపద్మవర్ణవతాకాం బద్ధ్యా బ్రహ్మజ్ఞానమితి బహ్మణమావాహ్యాపూజ
యేత్ ॥ అగ్నేయస్తంభే మేఘవర్ణవతాకాం తద్విష్ణోరితి విష్ణుమావాహ్యాపూజయేత్ ॥
నేర్ఘతిస్తంభేశ్వేత వర్ణవతాకాం కద్రుద్రాయేతి రుద్రమావాహ్యాపూజయేత్ ॥
వాయవ్యస్తంభే సింధూర వర్ణవతాకాం । ఇంద్రః పౌ ఇతిశం శంభు మావాహ్యా
పూజయేత్ ॥

ఇతి మంటప సంస్కారః

కుండనంస్కారః

మంటపస్య ఈశాన్యాం దిశి హస్తమాత్రంతిమేఖల కుండంఖాత్యా।
తతః కుండాంతికమేత్య ॥

వృథివ్యాః = తిథౌ ప్రతిష్ఠాంగత్వేన హవనం కర్తుం కుండోపలేపనాది
సంస్కారం అగ్ని ప్రతిష్ఠాపనంచ కరిష్యే। కుండంగోమయేనోపలివ్య । శన్నో
దేపీరితి ప్రోక్ష్య । ఉల్లిఖ్య, ఉపరిమేఖలాయాం శ్వేతవర్ణాలంకృతాయాం । ఇదం
విష్టరితివిష్టమావాహ్య ॥ ఇదం విష్ట = సురే। విష్టంసాంగం = ఉపరి మేఖలా
యాంవిష్టమావాహయామి॥

మధ్య మేఖలాయాం రక్తవర్ణాలంకృతాయాంబ్రహ్మజ్ఞానమితి బ్రహ్మణ
మావాహ్య। బ్రహ్మ జ్ఞానం = వివః - బ్రహ్మణం సాం = బ్రహ్మణ
మావాహయామి॥

అధో మేఖలాయాం నీలవర్ణాలంకృతాయాం కద్రద్రాయేతి రుద్ర
మావాహయామి॥

యోన్యాం రక్త వర్ణాలంకృతాయాం గోరీమిమాయేతి గోరీమావాహ్య

నాభ్యా ఆసీదితి నాభ్యాం ఆకాశమావాహ్య । నాభ్యా ఆసీదంతరిక్షం ।

శీర్షో ద్యౌస్సనువరత । చద్భ్యంభూమిర్దిశశోత్రాత్ । తథాలోకాగ్ం ఆకల్ప
య ఇతి ఆకాశ మావాహ్య

కంఠే నీలగ్రీవా ఇతి నీలకంఠ మావాహ్య నీలగ్రీవా శ్శితికంఠాశ్శర్వా అధః

క్షమాచరాః । నీలగ్రీవాశ్శితికంతాదివగ్ంరుద్రా ఉపశ్రితాః :

ఇతి కంఠే రుద్రమావాహ్య । కుండం త్రిసూత్రేణావేప్త్య హరిద్రాఖండ
యుక్తేన ఆవాహిత దేవతా పూజాం కృత్వా యుత్రాగ్నిత్యాది అగ్ని ప్రతిష్ఠా
పనం కుర్యాత్॥ అగ్ని ముఖాంతం కృత్వా - స్విష్టకృదర్థం నిధాయ హవనం
కుర్యాత్॥

జలాధివాసః

పృథివ్యాః = శ్రీమ ప్రతిష్ఠాం గత్వేన జలాధి వాసంకరిష్యే = ప్రథమతః
 గోమూత్రేణ ప్రతిమాం ప్రక్షాళ్య । తైలలేపనం కృత్వా । మాషపిష్టేనోద్వర్తనం
 కృత్వా । మూర్తిముష్ణోదకేన స్నావయత్వా । తతః అన్యత్ర ఆద్భిరమృత్యుః ।
 రంగ వల్లిం కృత్వా । ఏకం విస్తృత కలశం సంస్థాప్య । తీర్థోదనకేనాపూర్య ।
 గంధ పుష్పాక్షతైరభ్యర్చ్య । కర్పూరాగరుచందనాది సుగంధైరాలోఢ్య
 దూర్వాగ్రతులసీదళ కుశాన్నిక్షిప్య । దేవం పురుషనూతన పాత్రస్థోదకే
 నాభిషిచ్య । వీరేప్రతిష్ఠాప్య । ప్రణవేనాభిమంత్రిత్య । ప్రాణదాఅపానదావ్యానదా
 శ్చక్షుర్దావరోచదా వచివోదాః । అన్యంతే ఆస్మత్తపంతు హేతయః పావకో
 ఆస్మభ్యగ్ం శివోభవ రుద్రనూతన । మూల మంత్రేణవా ఆర్ఘ్య పాద్యాదినై
 వేద్యాంతం కృత్వా ॥ నమస్తేస్తుసురాధీశ ప్రతిమాయాం స్థిరోభవ । ప్రకాశయ
 ప్రతిష్ఠాంత్యం ధాత్రేతుభ్యం నమోనమః॥ హరమత్సర్వదోషాహూన్ ప్రసన్నోమే
 పరోభవ॥ ఇతి సంప్రార్థ్య । రుద్రగాయత్ర్యా శివమష్టోత్తర శతం ఆష్టావింశతి
 వారంవా అభిమంత్రిత్య । తతఃదేవస్య దక్షిణహస్తే కంకణంబద్ధీయాత్ ।
 ఏవం సర్వేషాం కంకణ బంధనం కృత్వా విశ్వేత్రాతేతి దేవస్య బృహత్సామేతి
 దేవ్యాః । దేవాన్ప్రాగ్ ఉదగ్వా శిరసాన్శాయయేత్ । తతః సృష్టిసహ్సార
 క్రమేణధ్యాయేత్ ॥ తస్మాద్వా ఏతస్మాదాత్మస ఆకాశస్సంభూతః । ఆకాశాద్వా
 యుః ! వాయో రగ్నిః ॥ అగ్నేరావః అద్భ్యః పృథివీపృథివ్యా ఓషధయః ఓష
 థీభ్యోన్నం । అన్నాత్పురుషః సవావీష పురుషోన్నరసమయః । ఇతి సృష్టిక్రమః॥

పృథివ్యా వసేజ్జో వాయురాకాశా దితి సహృద క్రమః॥ ఇతిధ్యాత్వా॥
 వలాహదుంబర ఆశ్వత్థ పక్షదశైస్సహ అహత వస్త్రేణాచ్ఛాద్య
 మూర్ధాది పాదవర్యంతం సంవేష్య స్వనైన ఇంద్ర ఇతి జలం, క్షీర
 సముద్రంధ్యాత్వా = స్వనైన ఇంద్రో వృద్ధశ్రవాః॥ స్వనినః పూషా విశ్వవేదాః॥
 స్వనైనస్యారేక్ష్యోఽరెష్టనేమిః॥ స్వనినో బృహస్పతిర్దదాతు ।

దేవం ప్రాగుదగ్వా శిరసం జలే శాయయిత్వా ॥ శివాసశ్శంత మాభవసుమృధీకా
 సరస్వతీ మాతేవ్యోమసందృశి॥ ప్రతిష్ఠాసి ప్రతిష్ఠావంతో భూయాన్మమా ప్రతిష్ఠా
 ॥ యాశ్చిత్తవ్యా ప్రతిష్ఠ స్సభూయాద్యోస్మాన్వద్దేష్టియంచవయం ద్విష్టః శివాస
 శ్శంతమాభవ సుమృధీకా సరస్వతీ మాతేవ్యోమ సందృశి । ఇతి జపేత్ ।
 ఇమమేవరుణ ॥ తత్వాయామి ॥ త్వన్నో అగ్ని ॥ ఆపోవా ఇదగ్ం సర్వం॥
 వవమానస్సువర్జనః॥ ఇతి మంత్రైర్జలే అధివాసయేత్ ఆధివాసాంగఘోషశోప
 చారై రభ్యర్చ్య॥

ఆష్టదిక్షు కలశాన్ సంస్థాప్య ఇంద్రాదీనావాహ్యః । సంపూజ్య తస్మిన్
 దినే యజమావః జితేంద్రియస్సన్ ఉపవాసం కుర్యాత్ । రక్షణార్థం ద్వార
 పాలాన్ నిక్షిపేత్॥ రాత్రౌ స్వగృహ్యోక్త ప్రకారేణ అగ్నిం ప్రతిష్ఠాప్య
 త్రిమేఖలకుండే చరు ఆజ్యేన తత్రస్మూల మంత్రేణ జలాధివాసాంగ
 అష్టోత్తర శతహోమం మూలమంత్రేణ కృత్వా । హోమశేషం
 సమాపయేత్, తతః పరేద్యుః ప్రాతరాహ్నికపూర్వకం ఋత్విజోయజమానః జల
 సమీపంగత్వా దండవత్ ప్రణమేత్, ఉత్తిష్ఠ బ్రహ్మణ స్సలే దేవయంతస్త్వి

మహా! ఉప్రప్రయంతు మరుత స్సుదానవః! ఇంద్ర ప్రాశూర్భవానచా॥ ఇతి

దేవముత్తాప్యః । లోకపాలాన్ కలశానిబోద్వానయేత్ । కంకణాని ఛిన్మజ్జేత్
దేవం మహా కుంభోదకేన కలశోదకేన స్నాపయిత్వా । రుద్రనూత్రేన మూలమం
త్రేణ శుద్ధోదకేన స్నాపయిత్వా । షోడశోపచారైరభ్యర్చ్య । దేవం శిబికాయామా
రోప్య మంగళవాద్యైస్సహశనైః దేవాలయంత్రైః ప్రదక్షిణం కృత్వా మంటపం
ప్రవేశేత్

ఇతి జలాధివాసః

ధాన్యాధివాసః

పృథివ్యాః=భువతిథౌ శ్రీమః=ప్రతిష్ఠాంగత్వేన ధాన్యాధివాసం కరిష్యే ।
మంటపే దక్షిణతః పుణ్యాహంవాచయిత్వా । వేదింగోమయేనోపలిప్య । వేద్యాం
స్పృశిక శంఖచక్ర వద్మాంకానీ విరచ్య రంగవల్భా ఆలంకారం కుర్యాత్॥
తత్రవేదిం గంధాదినా సంపూజ్య । తదుపరి ధాన్యరాశిం నిధాయ । తదుపరి
తండులాన్యా స్తీర్య । తదుపరి తదర్థంతిలాన్నికీర్య । తదుపరి ముద్గానాపూర్య ।
తదుపరి వద్మంవిలిఖ్య । తదుపరి శ్వేత కంబలమాస్తీర్య । తదుపరి శయనయోగ్య
పస్త్రాణి పరిధాయ । తతోవ్యాఘ్రచర్మాస్తీర్య । తదుపరి శిరోపధానం నిధాయ
శయ్యాంగంధ పుష్పాక్షతైః సంపూజ్య । శయనస్య ప్రాగాది అష్టకలశాని సం
స్థాప్యః కూర్చరత్న సహితాని కృత్వా పూర్వకలశే ఆదివరాహమావాహయామి॥
దక్షిణకలశే నారసింహమావాహయామి॥ వశ్చిమకలశే లక్ష్మీధర మావాహయామి
ఉత్తరకలశే హయగ్రీవ మావాహయామి॥ అగ్నేయ కలశే జామదగ్ని మావాహ
యామి॥ నైఋతి కలశే కాకుత్స్థమావాహయామి ॥ వాయవ్య కలశే వామన
మావాహయామి॥ ఈశాన కలశే వామదేవమావాహయామి॥ ఏతాన్ పూజయేత్
కుండే మూర్తి మంత్రేణ అష్టోత్తర శత మాశ్వాహుప్రీడ్మహుయాత్ ॥ మూల
మంత్రేణ దేవం ప్రాగుదగ్వా శిరసంశాయయేత్ ॥ యాజ్ఞతాఽషధయ ఇతిశాయ

యిత్వా రుద్రనూత్ర శాంతి నూత్రాని పఠేత్ ॥ కృణుష్యపాజః ప్రసీతీన్నప్రత్యేం

యాహిరాజే వామవాగ్ం ఇభేనః తృప్యిమసు ప్రసీతంద్రాణాస్తాని విధ్య

రక్షసస్త పిష్టే॥

త్రాతారమింద్రమవిచార మింద్రగ్ం హవేహవేసుహవగ్ శూర మింద్రం ।

మవేనుశక్రం పురుమాత మింద్రగ్ స్వస్తి నోమమహా దాత్వింద్రః ॥

యత ఇంద్రభయా మహేతతోనో అభయం కృధి । హమవన్ చగితవతన్న

క్షితయే విద్విషో విమృదో జహి । స్వస్తిదా విశస్పతిర్వృతహా విమృదోవశి ।

వృషేంద్రః పురవీతున స్వస్తిదా అభయంకరః ॥

అభిర్గిర్నిర్యదతోన ఊనమావ్యాయహరివో వర్తమానః । యదాస్తోతృభ్యో

మహాగోత్రాయుజాసిభూయష్తబాజో ఆధితేస్యామ ॥

యేదేవాః పురస్పదోగ్ని నేత్రారక్షోహణనేనః పాంతుతేనో వంతుతేభ్యో నమస్తే

భ్యస్యాహ ॥

అగ్నిరాయుష్మాన్ సవనస్పతిభి రాయుష్మానేనత్వాయుషాయుష్మంతం కరోమి॥

సోమ ఆయుష్మాన్ స ఓషధీభి రాయుష్మాన్ తేనత్వాయుషాయుష్మంతం కరోమి॥

యజ్ఞాయుష్మాన్ దక్షిణా భిరాయుష్మానేనత్వాయుషాయుష్మంతం కరోమి॥

దే॒వా॒ ఆ॒యు॒ష్మ॒న్త॒సే॒ మృ॒తే॒నా॒యు॒ష్మ॒న్త॒సే॒ స॒త్వా॒యు॒షా॒యు॒ష్మ॒న్తం॒ క॒రో॒మి॒ ॥

బ్ర॒హ్మ॒యు॒ష్మ॒త్ ద్వా॒హ్మ॒జే॒ రా॒యు॒ష్మ॒న్త॒సే॒న॒ త్వా॒యు॒షా॒ యు॒ష్మ॒న్తం

క॒రో॒మి॒ ॥ యా॒జ్ఞా॒తా॒ఽష॒ధయో॒ ॥

న॒వో॒ న॒వో॒ భ॒వతి॒ ॥ త॒చ్ఛం॒యో॒ ॥ గ॒ణా॒నాం॒త్వా॒ ॥ ఆ॒ర్య॒మాయా॒తి

వ॒యగ్ం॒ సో॒మ॒వ॒తే॒కవ॒ మ॒న్త॒నూ॒షి॒ బి॒భ్ర॒తః॒ । ప్ర॒జా॒ప॒తో॒ ఆ॒మహి॒

ఇ॒ంద్రా॒ణీదే॒వీ॒ సు॒భగా॒ సు॒వత్సీ॒ ॥

న॒మో॒ఆ॒స్తు॒ స॒ర్వే॒భ్యో॒ = న॒మః॒

అ॒పాం॒ యో॒ ద్ర॒వ॒జే॒రసః॒ । త॒మ॒హ॒మ॒స్మా॒ ఆ॒మ॒ష్యా॒య॒ణాయ॒ కృ॒ష్యే॒ ప్ర॒ణ॒న॒
నా॒యగృ॒హ్మి॒ ॥

శ॒ం॒ద॒మే॒మయ॑శ్చ॒మే॒ =

స॒మా॒ బ్ర॒హ్మ॒జే॒ స॒మా॒ అ॒న్త॒స్త్వగ్న॒యే॒ న॒మః॒ వృ॒థి॒వ్యే॒ న॒మ॒ ఓ॒ష॒ధీ॒భ్యః॒ న॒మో॒

వా॒చే॒ న॒మో॒వా॒చ॒స్ప॒తయే॒ న॒మో॒ వి॒ష్ట॒వే॒ బృ॒హ॒తే॒ క॒రో॒మి॒ ॥

ఇ॒తి॒ శా॒ంతి॒ సూ॒క్తా॒ని॒ ప॒తి॒త్వా॒ ।

అ॒స్మి॒న్దినే॒ య॒జ్ఞమా॒సః॒ రా॒త్రౌ॒ జా॒గర॑ణం కు॒ర్యాత్ । వ॒రే॒ణ్యః॒ ప్రా॒తరా॒హ్ని॒

కం॒కృ॒త్వా॒ । ఋ॒త్వి॒గ్ని॒స్సహ॒ య॒జ్ఞమా॒సః॒ దే॒వస॑మి॒వం॒ గత్వా॒ । శ॒త్రు॒ష్వ

బ్రహ్మణస్పతే దేవయంతస్యైమహే । ఉవ ప్రయంతు మరుతస్సుదానవః ।

ఇంద్ర ప్రాశుర్యవా నదా ॥ ఇతి దేవముత్థాప్యః మూల మంత్రేణ బింబమాదాయ
శాకున మంత్రేస్సహస్మాన వేద్యాం బాదుంబర పీఠే ఉపవేశ్యః కలశోద
కేన స్పృహయిత్వా । నదీ మృత్రికామాదాయ । మృత్రికేహనమేతి బింబస్య లేపనం
కృత్వా । మూలమంత్రేణ గంధోదక స్నానం, గంధాది పూజాం కుర్యాత్
నీరాజనాంతం ॥

అథశయ్యాధి వాసః

పృథివ్యాః = శ్రీమద = ప్రతిష్ఠాంగత్వేన శయ్యాధివాసం కరిష్యే । సోమ
పృథివీతి భూమిమథి మంత్ర్యః । గోమయేనోపలిప్యః । రంగవల్క్యాదిభిరలంకృత్వా
భూమ్యాం సోపదానాంసత్తులికాం సవస్త్రాం సకంబలాంశయ్యాం నిర్మాయ
తత్రపంచమహాభూతాని, పంచక ర్మేంద్రియాణి. పంచజ్ఞానేంద్రియాణి, షడ్గు
ణాన్, అంతఃకరణచతుష్టయం ఇతిపంచ వింశతితత్వానివిన్యసేత్ । శయ్యా
వామభాగే తాన్యక్షత్రై రావాహయేత్ ॥ పృథివ్యై నమః = పృథివీమావాహయామి ॥
ఇతిసర్వత్ర । అద్యోనమః ॥ అగ్నయేనమః ॥ వాయవేనమః ॥ ఆకాశాయనమః
కాయనమః ॥ క్రోధాయనమః ॥ లోభాయనమః ॥ మోహాయనమః ॥ మదాయనమః ॥
మత్సరాయనమః ॥ వాగ్వింద్రియాయనమః ॥ పాణింద్రియాయనమః ॥ పాదేంద్రియాయ
నమః ॥ పాన్తింద్రియాయనమః ॥ ఉపస్థేంద్రియాయనమః ॥ త్వగింద్రియాయ
నమః ॥ చక్షురింద్రియాయనమః ॥ జిహ్వేంద్రియాయనమః ॥ ఘ్రాణేంద్రియాయనమః ॥
మన ఇంద్రియాయనమః ॥ బుద్ధింద్రియాయనమః ॥ చిత్తేంద్రియాయనమః ॥ అహం
కారాయనమః ॥ షోడశతత్వన్యాసమపికుర్యాత్ । ఇత్యావాహ్యః । తతః ప్రతిమాసమీప
మాగత్యః స్వస్తివాచన పూర్వకం తస్మాం శఃఖ్యాయాం మూలమంత్రేణ పూర్వ
శిరసందేవంశాయయిత్వా । పట్టదుకూలాది స్వచ్ఛవసనైఃదేవమాచ్ఛాద్యః । మండల
శయ్యయోరంతరాశే నగంతవ్యమితి ఉచ్యైప్రేషయేత్ ॥ ఏవంశయ్యాధి వాసం
విధాయ । శిరఃప్రదేశేవస్త్రేణాలంకృతం నిద్రాకుంభం ప్రతిష్ఠాప్యః । తండులోపరి
వాసుదేవం నమస్కృత్య నిద్రామావాహయామ్యహం । మోహినీసర్వభూతానాం

మనోవిభ్రమ కారిణీం, ఏహి సావిత్రిమూర్తేత్వాం చక్షుర్భ్యాం జ్ఞానగోచరే,
విశనాసాపుటే దేవికంఠేచోక్తగ్రంథితాభవ, ఇతినిద్రామావాహ్యః సంపూజ్యః విష్ణోః
సంకర్షణాద్విద్యాదశ నామమంత్రేర్గిరావాహనం - హోమశ్చ - (విష్ణోర్నుకం -
ఇదం విష్ణురితి).

తతః రాత్రిసూక్తం పఠేత్. గీతసృత్యవాద్యైః స్తోత్రైశ్చ సుఖశాయీ
భవేతి సంప్రార్థ్య, దక్షిణ పార్శ్వే ఛత్రం చరణదేశేపాదుకేః వ్యజనం పార్శ్వ
యోః శాంతికుంభౌ ఆసన, దర్పణ, ఘంటా, భక్ష్యభోజ్య జలపాత్ర నాగవల్లి
పేటికా, ఫలాని జాటి పుష్పానిచ సుగంధ మాంగకలికద్రవ్యాణ్యాసాద్య, (అత్తరు,
వన్నీరు - సుగంధ త్రైలం - ఏలకులు - లపంగాలు - బాగాలు - మిఠాయి,
తమలపాకులు మొదలగు).

భూతేభ్యోభన్మ - అష్టకలశానినిదాయ - (ఇంద్రాదీనావాహ్య) విష్ణుశ్చేత్
విష్ణుం - మదుసూదనం - త్రివిక్రమం - వామనం - శ్రీధరం - హృషీకేశం -
పద్మనాభం - దామోదరం - ఇత్యావాహయేత్. శైవే - నమశ్శంభవేతిశయా,
యాం నివేశ్య - పూర్వాది - భవం - శర్వం - పశుపతిం - ఈశానం - విదిషు
రుద్రం - ఉగ్రం - భీమం, మహాంతం - ఆవాహ్య పూజయేత్. ప్రతి కలశే-
కలశార్చనం కృత్వా, దర్భేర్బర్హలిత్రైః సాకారత్రయంకృత్వా, మండపాద్మ హిర్గ
త్వా ప్రతిదిశం లోకపాలేభ్యో బల్యంత కర్మవిధేయం, భూతేభ్యో త్రియంబ్య-
మితిబలిమంత్రః, పూర్వాదిగ్వానిభ్యో దిక్పతి - దిక్ భూతాధిపతి - దిక్ రుద్రదిక్ క
మాతృదిక్ - క్షేత్రపాలేభ్యోనమ ఇత్యేవం ప్రతిదిశం. తతః ఆచమ్యకుండసమీ
పంగత్వా.

పృథివ్యాః = తిథౌ = త్వేన అధివాసాంగ హోమంకరిష్యే, మూలమంత్రేణ
అష్టోత్తర శతంహుత్వా - శక్తిశ్చేత్ - పరాయేమహాకాశ్యాత్మనేస్వాహా!
(పరాయశివాత్మనేస్వాహా) పరాయవిష్ణ్యాత్మనేస్వాహా! ఇతిహుత్వా, పృథివ్యాః =
గత్వేన మూర్తేః సర్వాంగ పరిపూర్ణతా సిద్ధ్యర్థం తత్త్వహోమంకరిష్యే, ప్రతిమంత్రం
ద్వాదశసంఖ్యయా తత్తన్నామ్న చతుర్థ్యంతేన - తిలయవపంచామృతేన
జాహుయాత్ -॥ పృథివీతత్త్వాయస్వాహా॥ ఇతిస్వాహంతే సంపాతంసంపాదయేత్॥
త్యాగః॥ ఆవస్తత్త్వాయస్వాహా॥ తేజస్తత్త్వాయస్వాహా॥ వాయుతత్త్వాయస్వాహా॥
ఆకాశతత్త్వాయస్వాహా॥ సుస్తత్త్వాయస్వాహా॥ బుద్ధితత్త్వాయస్వాహా॥ చిత్త తత్త్వా

యస్వాహా॥ అహంకారతత్వాయస్వాహా॥ శబ్దతత్వాయస్వాహా॥ స్పర్శతత్వాయ
స్వాహా॥ రూపతత్వాయస్వాహా॥ రసతత్వాయ స్వాహా॥ గంధతత్వాయ
స్వాహా॥ త్వగ్నిద్రీయతత్వాయ స్వాహా॥ చక్షుర్నిద్రీయతత్వాయ స్వాహా॥
శ్రోత్రేంద్రియతత్వాయస్వాహా॥ జిహ్వేంద్రియతత్వాయస్వాహా॥ మూఢేం
ద్రీయతత్వాయస్వాహా॥ వాగ్నిద్రీయతత్వాయస్వాహా॥ పాణీంద్రియతత్వాయ
స్వాహా॥ పాదేంద్రియతత్వాయస్వాహా॥ పాయ్వింద్రియతత్వాయస్వాహా॥ ఉప
స్థేంద్రియతత్వాయస్వాహా॥ పరమాత్మతత్వాయస్వాహా॥ సత్త్వగుణతత్వాయ
స్వాహా॥ రజోగుణతత్వాయస్వాహా॥ తమోగుణతత్వాయస్వాహా॥

॥ ॥ ॥ ॥
ప్రాణాయస్వాహా॥ అసానాయస్వాహా॥ వ్యానాయస్వాహా॥ ఉదానాయస్వాహా॥

॥
సమానాయస్వాహా॥ (తతఃషోడశతత్వన్యాస హోమంచకార్యం) తతఃపురుష

నూతనేన ప్రత్యర్చేన ఆజ్ఞేన జుహుయాత్. సంపాతాజ్ఞేన పురుషనూతనేన దేవస్య
సర్వాంగానిస్సృజేత్. హోమశేషంసమావయేత్. పునః కద్యద్రాయేతిదేవస్య
మృత్తికాలేపనంకృత్వా, బృహత్కూలశేఖర్దోదకమాదాయ, తదుదకే వం ఇత్య
మృతబీజంలిఖిత్వా, దేనుముద్రాంపదర్శ్య, ఆపోహిష్ఠామ - హిరణ్యవర్ణా - ఆపో
ఇదగ్ం - పవమాన - ఆపమాపామ - యోపాంపుష్పం - ఇత్యనువాకైఃపురుష,
దేవీనూతనైః చ స్నాపయిత్వా, గంధాదిపూజాంకృత్వా, (ప్రాణప్రతిష్ఠాంకుర్యాత్)
ప్రార్థయేత్. త్వంగతిస్సర్వభూతానాం ప్రతిష్ఠా పలదోభవ, సంహరతా చత్వమే
వాత్మానుముఖోభవనుప్రత॥ ఇహసన్నిహితో భూత్వామాంపాలయ సురేశ్వర -
శయ్యాదివాసః.

అథ ప్రాసాద సంస్కారం కుర్యాత్

ప్రాసాదోపి నూతనశ్చేత్ తస్యావ్యధి వాసనం, తత్ర ప్రాసాదాగ్రే
ఏకాశీతి పదం మండల ముక్షలైః కృత్వా, తేషు సప్తదాస్య పుంజాన్ కృత్వా, ఇ
లపూర్ణాన్యేకాశీతి కుంభాన్యాహృత్య, తత్రనవ నవకాంకానాం మధ్యమం
కోష్ఠం జ్ఞాత్వా తేషు నవ కుంభాని మధ్యపూర్వాదిక్రమేణ విన్యస్య *మధ్య
కుంభే శమ్ముదుంబరాశ్వత్త చంపకా శోక వలాశప్లక్ష స్యగ్రోధకదంబ అమ్ర
బిల్వార్జున వృక్ష సంభవం పల్లవ ద్వాదశకం సోమాయ వనస్పత్యంతర్గ
తాయనమ ఇతి నిక్షిపేత్. *తతః పద్మక రోచన ధూర్వాంకుర దర్శ్య

పుంజీల శ్వేతపీత సర్వప రక్త చందన సిత చందన జాతీకుసుమ కుందనంద్యా
 వర్తమితి దశకం పూర్వే ॥ * యవప్రీహితిల సువర్ణ రజత సముద్రగామీ నదీ
 మృత్తికా భూమ్యస్సృష్ట గోమయమితి సప్తక మాగ్నోయే * సహదేవీ విష్ణుక్రాంతా
 భృంగరాజమహాషధిశమీ శతావరీ గుడూచీ శ్యామాక మిత్యష్టకంయామ్యే॥
 * కదళీ పూగీపల నారికేళ బిల్వనారంగ మాతులుంగ బదరీ ఆమలక మితి
 పలాష్టకం నైఋతా * మంత్ర సాధితం పంచ గవ్యం వారుణే * శమ్భుపుష్పి సహదేవీ
 బరాశ్యత్తన్యగ్రోధ పలాశ కషాయ పంచకం వాయవ్యే * శంఖపుష్పి సహదేవీ
 బలాశతావరీ కుమారీ గుడూచీ వచావ్యాఘ్రీతి మూలాష్టకం సౌమ్యే॥ వల్మీకాది
 సప్త మృత్తికా ఈశాన కుంభే నిధాయ * హిరణ్యవర్ణాంహరిణీమితి
 మధ్య కుంభాన్యభి మంత్ర్య శేషాని గందోదక పూరితాని మధ్యమాది
 కలశానాం సమంతాత్పూర్వాదిక్రమేణ ఆష్టా విన్యస్య । మూల
 మంత్రేణాభిమంత్ర్య । నూత్రేణా వేష్ట్య । అంతర్బహిరధస్తాత్ ఊర్ధ్వం
 చప్రాసాదం పంచగవ్యేన సంప్రోక్ష్య॥మూర్ధానందివ. ఇతివల్మీకమృదావిలిప్య॥
 సముద్రజ్యేష్ఠా (ఉద్బలాసీతివా) ఈశానదిక్స్థితేన మృత్తికా కుంభేనస్నాపయేత్॥
 యజ్ఞా యజ్ఞావశతి. వాయవ్యేనకషాయకుంభేన స్నాపయేత్॥ పయఃవృథివ్యామి
 తివారుణేన పంచగవ్యకుంభేన॥ యాః ఫలినిరితి నైఋతికుంభేన॥ హగ్ంసశ్శు
 చిషదితి సౌమ్యస్థకుంభే॥ విష్ణోదరరాటమసీతి పూర్వకుంభేన॥ సోమంతాజానమితి
 ఆగ్నేయ కుంభేన॥ విశ్వతశ్చక్షురితి యామ్యకుంభేన॥ నమోఆస్తు సర్వేభ్య ఇతి
 మధ్యకుంభేన॥ ఇదమాహః ప్రవహతా ఇత్యష్టభిః పూర్వాదిక్రమేణప్రాసాదం
 నశిఖరంస్నాపయేత్॥ ఏకాశీతికుంభాసంభవే గందోదకపూరితే నేకకలశేనశుంధ
 ధ్వం దేవ్యాయకర్మణ ఇతిసంప్రోక్ష్య॥ నూత్రేణావేష్ట్యస్నాపయిత్వా, దేవరూపం
 ప్రాసాదంచింతయిత్వా, పతాకాదినాశోభయిత్వా॥ గంధాదినా పూజయిత్వా,
 శస్యాధస్తాద్దేవసంచింత్య, సర్వరత్నోజ్వలాకృతే యావచ్చంద్రశ్చసూర్యశ్చ
 తావదత్రస్థిరోభవ॥ ఇత్యధివాన్య, పిండికా, వాహన పరివారదేవతానాంత తన్మం
 త్రేః ప్రత్యేకమష్టా వింశతి సంఖ్యాకహోమంతిలైఃకృత్వా, మూలమంత్రేణ చర్వ
 ఘోత్రరశతం హుత్వా, చత్రసోగాఃవిష్ణుగాయత్ర్యాదుగ్వాక్షీరేణ విష్ణుగాయత్ర్యా
 చరుం శ్రవయిత్వా, దేవాయనివేద్య ద్వాదశ బ్రాహ్మణాన్బోజయిత్వా విష్ణుర్మాం
 త్రాయతాంఇతివదేత్, తతః ఆచార్యాయదేనూః దత్వారాత్రౌ జాగరణం కుర్వాత్
 ఇతిప్రాసాదసంస్కారః(మయూఖోక్త విధినా —)

అథ గర్త సంస్కారః

అస్త్రీచేత్ కూర్మశిలా బ్రహ్మశిలా - పిండికాస్థావనం (అనుబంధం 7)
విధినాస్థావయిత్వా -

పుష్పివ్యాః = గత్వేన మూర్తి ప్రతిష్ఠాస్థానేగర్త సంస్కారం కరిష్యే -

గర్తం శన్నో దేవీత్యభిమంత్ర్య -

దేవతా స్థాపితస్థానే అరత్నిమాత్ర గర్త మధ్యే - సహితత్వానీతి పంచరత్నాని
నిక్షిప్య (వహశం - మూర్తికం - నీలం - పద్మరాగంచ-పుష్పకం-) యాజ్ఞాతా
ఓషధయ ఇతి సప్తధాన్యాని - తిల మాషాది) నిక్షిప్య । కుట్టిమాయాం సిహ్మ
వేద్యాం ముద్గాశ్చేతి చందనం । త్వరాభర్జూర ముస్తాచ శతౌషధిరితీరితాః -

ఓషధయస్సం వదంతేతి శతౌషధీ నిక్షిప్య । ఓషధయస్సం వదంతే సోమేన

సహరాజ్ఞా ॥ యస్త్యై కరోతి బ్రాహ్మణస్త్రిగం రాజన్ పారయామసి ॥ పంచ

వల్లవాః సగ్రోధౌదుంబర ప్లక్ష అశ్వత్థ బిల్వ వల్లవాః - అశ్వత్థేవో ఇతినిక్షిప్య ।

సప్తమృదః - గజాశ్వాగో వృషాణాంచనదీ వర్మికదేవ క్షేత్రానిదె ఉధృతానీతి

నిక్షిప్య ఉదృతానీపరాహేణ కృష్టేన = మృత్రిచే ॥ అష్ట గంధాః శ్రీఖండాగరు

కస్తూరి కుంకుమం రక్త చందనం - కర్పూరరోచనం మాంసిగం ధాష్టకమిదం
శృణు । గంధద్వారామితి అష్టగంధాని నిక్షిప్య ॥ హిరణ్య రూప ఇతి హిరణ్యం

నిక్షిప్య । హిరణ్య రూపస్స హిరణ్య సందృగ పాన్మపాత్యేదు హిరణ్యపద్మా ।

హిరణ్యయాత్మరియోనేర్నిషద్య హిరణ్య దాదదద్యన్ సమన్తైః ॥ తతః పీత

పూజాం కుర్యాత్

అధాశశ శ్రేణ్యనమః । మూల ప్రకృత్యేనమః । కూర్మాయనమః పరాహాయనమః ।

శేషాయనమః । పృథివ్యేనమః । క్షిరోదాయనమః । సప్తద్యౌపేభ్యోనమః ।

మధ్యేనిహ్మననాయనమః । పూర్వద్వారే ద్వారశ్రియేనమః । జయాయేనమః ।

విజయాయేనమః । గౌర్యేనమః । శ్రీయైనమః ॥ దక్షిణద్వారే ద్వారశ్రీయేనమః ।
బలాయనమః । ప్రబలాయనమః । గంగాయేనమః । యమునాయేనమః ॥ పశ్చిమ
ద్వారే । ద్వారశ్రీయేనమః । భద్రాయేనమః । సుభద్రాయేనమః । చిచ్ఛక్త్యేనమః ।
మాయాశక్త్యేనమః ॥ ఉత్తరద్వారే ద్వారశ్రీయేనమః । లజ్జాయేనమః । శంఖాయ
నమః । చండికాయేనమః । ప్రచండికాయేనమః । ఇతి ద్వార పూజా ॥

సిహస్రననప్రసరే. ఆగ్నేయకోణమారభ్య - ధర్మాయనమః । జ్ఞానాయ
నమః । వేరాగ్యాయనమః । ఐశ్వర్యాయనమః ।

మధ్యే సత్వాయనమః । రజసేనమః । తమసేనమః । మాయాతత్వాయ
నమః । విద్యాతత్వాయనమః । కళాతత్వాయనమః । మూలాయనమః । కందాయ
నమః । నాకాయనమః । పద్మాయనమః । పద్మ ప్రత్యేభ్యోనమః । కేసరేభ్యోనమః ।
కన్ఠికాయనమః । సూర్యమండలాయనమః ।

సూర్యమండలాధిపతయే బ్రహ్మజేనమః । వహ్నిమండలాయనమః । వహ్ని
మండలాధిపతయే రుద్రాయనమః । సోమమండలాయనమః । సోమమండలాధి
పతయేఽష్టవేనమః । ఆత్మనేనమః । ఆంతరాత్మనేనమః । పరమాత్మనేనమః ।
విజ్ఞానాత్మనేనమః । లక్ష్మ్యేనమః । శ్రీయేనమః । శక్త్యేనమః । రత్నేనమః ।
తుష్ట్యేనమః । సూక్ష్మాయనమః । పూర్వాదిలోకపాలేభ్యోనమః । ఇతి పీఠపూజాం
కుర్యాత్ । ఆసనశక్తిభ్యోనమః । ఇతుక్త్యా । ఆచమ్య । సర్వదేవమయీశాని
త్రైలోక్యాహ్లాదకారిణి । త్వాం ప్రతిష్ఠాపయామ్యుత్తమందిరే విశ్వనిర్మితే । యావ
చ్ఛంద్రశ్చ సూర్యశ్చ యావదేషావసుంధరా । తావత్త్రం దేవదేవేశ మందిరేస్మిన్
స్థిరాభవ । ఇతి ప్రార్థ్య ।

గర్తే - బాహ్యేషోఽవశస్సరూప్ । తేషాంపరితః వ్యంజనాని । గర్త మధ్యే
రత్నాదీనిన్యసేత్ ।

యథా = బాహ్యపరిధౌ . యవ-ప్రహ-నిష్పావ-ప్రసీయంగ-తల-సీవార-
శాలిసిద్ధార్థకాన్ ॥ వజ్రమౌక్తికవైచూర్య-శంఖస్ఫటిక-పుష్కరాగ - చంద్రకాంశ-
ఇంద్రనీల-పద్మరాగ-మనశ్శిలా । హరితాక-అంజనశ్యామంజన-కాసేససౌగంధ్యై-
రోచన-గైత్రకపేరదాన్ । సౌవర్ణ-కౌమ్య-తామ్ర-అయన-త్రపునీన-కాంస్య-ఆరకుట-
తీక్షణిహన । శ్వేత-రక్త-చందన-అగరు-అర్చున-ఉశిర । వైష్ణవ-సహదేవ-
లక్ష్మణంచ-ఇతి । తత్ర-బిజాభావే-యవాన్ । రత్నానామభావే-నజ్రం - ధాతునా

మహావే.హరితాళం । తామ్రాద్యభావే.సుపర్ణం । ఓషధీనామహావే.సహ దేవీంస్య
సేదితి । ఏవంస్యస్తానాంరత్నానాందిక్పాలమంత్రేః ఆలంబనం కృత్వా । పృథ్వీ-
మేదు.కూర్మవాహనాని సౌవర్ణానిద్వారోన్ముఖాని పారదంచ తస్మిన్గర్తమద్యేని
ధాయుగుగ్గురురసేన రత్నాదికంస్థిరీకృత్య । మమపాయసేన గర్తమనులిప్య ।
వస్త్రేణాచ్ఛాద్య । కవచేనావకుంఠ్య । అస్త్రమంత్రేణ సంరక్ష్య । అస్త్రియపథ్ ।

గృహవేప్రతిష్ఠా=స్తు - స్పృష్ట్వా ఇంద్రాదిభ్యోబలిందత్వా ఆచామేత్ ।
ఇతిగర్తసంస్కారః -

మూర్తి ప్రతిష్ఠా

వృథివ్యాః = శ్రీ = శివగౌరీ గణపతి రవి విష్ణు సంవికేశ్వరణాం
(లేక సీతా రామ లక్ష్మణ హనుమచ్ఛూర్తీనాం) ప్రతిష్ఠాపనం కరిష్యే । ప్రతి
ష్ఠాంగ పూజాం కరిష్యే । దేవం సంపూజ్య. ఆష్టకలశోదకేనాభిషేకం కుర్యాత్ ।
రుద్ర సూక్తేన.పురుష సూక్తేన. సమో అస్తు సర్వేభ్యః - ఇత్యనువాకేః మూల
మంత్రేణ - ఆభిషిచ్య - దధిమదు సర్పిరేక ప్సాలే నిక్షిప్య । ఏకవింశతిదర్ప
పుంజీలైః మూర్తేః మూర్తిని కళాక్షరాణి విలిఖేత్ ।

త్రియంబక మితిచవిలిఖ్య - పునః త్రియంబకమితి వలేత్ । జాతపేద
సేనుస = గ్నిః ఇతి శివలింగ శోధనం పద్దచిత్రేన కృత్వా ॥ తామగ్ని

వర్ణం తపసాజ్యంఽంతిం వేరోచనం కర్మఫలేషు జుష్టాం । దుర్గాం దేవీగ్ం

శరణ మహం ప్రవద్యే సితర సుతరసే నమః । నవరత్న ఖచిత సిహ్మాననే

ఇంద్రాది దిక్షు వామ దేవాది మనోస్మనాయనమ ఇత్త్వంతం క్రమాద్విన్యసేత్ ॥
వామదేవాయ నమో జ్యేష్ఠాయనమ శ్రేష్ఠాయనమో రుద్రాయనమో కాలా
యనమో కలివికరణాయనమో బలాయనమో బలప్రమథ నాయ నమ స్సర్వ
భూత దమనాయ నమో మనోస్మ నాయ నమ అనంతాననం పూర్వం । సిహ్మా
ననం ద్వితీయం । యోగాననం తృతీయం । పద్మాననం చతుర్థం । విమలాననం
పంచమం । పంచభూతాత్మకాని ఇమాని । ఇతి పీఠార్చనంకృత్వా । దేవంవస్త్రాది
మంత్ర పుష్పాంతం పూజయిత్వా ।

ఉత్తిష్ఠ బ్రహ్మణస్పతే దేవమంతస్యై మహేః ఉవ ప్రయంతు మరుతస్సుదానవః
 ఇంద్ర ప్రాహుర్భవానచా । ఇతి దేవముత్థాప్య । రథే ఉవవేశ్య । ప్రతిమాపురతో
 గురుః । పృష్ఠతోయజమానః । సార్వతో మూప్రపాః । ఏవంప్రాసాదం ప్రదక్షిణం
 కృత్వా । ప్రాసాదద్వార సముఖం మూర్తిం కృత్వా । అర్ఘ్యందత్వా ।
 అంతఃప్రవేశనం కృత్వా - తతస్సుముహూరే॥ యంత్రం మూర్తించప్రతిష్ఠాప్య ।
 ప్రధాన పురుషోఽహవత్ యావచ్ఛంద దివాకరో । తావత్సమనయాశత్రాన్
 యుజోత్తైవస్థిరోభవ । గృహవేప్ర = ప్రతిష్ఠ ధృవంతేరాజా ఇతి మంత్రం
 పఠిత్వా । యవం యవార్థం ఉత్తరాశిత మీశానా శ్రితంవా దేవం గర్తేరిదాయ ।
 స్థిరోభవ - వరదోభవ - శాశ్వతోభవ - గర్తమూర్త్యంత రాశం వాలకా
 ఇసుకాదిభిః పూరయిత్వా । పుసర్నచాలయేత్ । తతో విశ్వతశ్చమరుత
 విశ్వతో ముఖో విశ్వతో హస్త ఉత విశ్వతస్సాత్ । సంబాహుభ్యాం నమత్తి
 సంపత త్రైద్భావా పృథివీ జనయన్ దేవవిక్ః॥ రుద్రనూత దేవతా నామాని
 పఠిత్వాప్రాతిష్ఠికాన్ మంత్రాన్ పఠేత్ ।

ప్రాణప్రతిష్ఠా

పోదశన్యాసాన్ మూర్తౌ విన్యస్య ।

అత్రైవ భూపద్ధి - భూతపద్ధి అంతర్మాతృకా - బహిర్మాతృకాం కృత్వా
 పృథివ్యాః = గత్వేన ఆస్యాం మూర్తౌ ప్రాణప్రతిష్ఠాం కరిష్యే - ఆస్య శ్రీ
 ప్రాణప్రతిష్ఠా మహామంత్రతస్య - బ్రహ్మ విష్ణు మహేశ్వరా ఋషయః । ఋగ్యజు
 స్సామాధర్వణాః ఛందాని । క్రియామయపవుః । ప్రాణశక్తిః పరా దేవతా ।
 ఆంబీజం । హ్రీం శక్తిః । క్రిం కీలకం । దేవస్య ప్రాణ ప్రతిష్ఠా సిద్ధర్థే
 జపేవినియోగః । బ్రహ్మ విష్ణు రుద్ర ఋషిభ్యోనమః । శిరసి ఋగ్యజుస్సామా
 ధర్వణశ్చందోభ్యో నమః । ముఖే ప్రాణశక్తిః పరాదేవతాయేనమః । హృదయే
 ఆంబీజాయనమః । గుహ్యే । క్రింశక్త్యేనమః పాదయోః । ఓం అం కంఖం
 గంఘంజం అం ఓం పృథివ్యావస్థితోఽహయుధాకాశాత్మనే - అంగుష్ఠాభ్యాం

నమః - హృదయాయనమః ఓం ఇం చం చం ఇంఝం ఇం ఈం ఓం శబ్ద
స్పర్శరూపరస గంధాత్మనే తర్జకీభ్యాంనమః - శిరసేస్వాహా ॥

ఓం ఊం టం తం డం ఢం ణం ఊం ఓం శ్రోత్రత్వకృష్ణర్జిహ్వో మ్రాణాత్మనే
మధ్యమాభ్యాంనమః । శిఖాయైవషట్ ఓం ఏం తం ఢం డం ధం నం ణం టం
వాక్యాణి పాదపాయావస్థాత్మనే ఆనామికాభ్యాం - కవచాయహుం ఓం ఓం
పం ఫం బం భం మం ఓం టౌం వచాదాన గమన విసర్గానందాత్మనే కనిష్ఠి
కాభ్యాం = నేత్రత్రయావౌషట్ ఓం అం యం రం లం వం శం షం సం హం
శం షం ఆః ఓం మనోబుద్ధి చిత్తాహంకార విజ్ఞానాత్మనే కరతల కరవృష్ణాభ్యాం ।
అస్త్రియపట్

ధ్యానం రక్తాంబోధిస్తపోతోల్లసదరుణ సరోజాధిరూఢా కరాబ్జేః । పాశం
కోదందమిక్షూదృప మణిగుణమవ్యంకుశం పంచబాణాన్ । బిభృణాస్సక్కు
పాలం త్రినయన విలసత్ప్రీనవక్షోరుహాఢ్యాః । దేవీ బాలార్కవర్తా భవతు సుఖకరీ
ప్రాణశక్తిః పరానః॥ దేవం హృదిస్సృష్టాజపేత్ - ఓం ఆం హ్రీం క్రిం -
యం రం లం వం శం షం సం హం శం షం హం సః ఆం దేవస్య ప్రాణాః
ఇహ ప్రాణాః - ఓం ఆం హ్రీం క్రిం - యం రం లం వం శం షం సం హం
శం షం హం సః ఆం దేవ జీవ ఇహ స్థితః ఆం ఓం ఆం హ్రీం క్రిం యం రం లం
వం శం షం సం హం శం షం హం సః ఆం శ్రీ దేవస్య సర్వేంద్రియాణి
(పంచాయతన మూర్తీనాం) - ఓం ఆం హ్రీం క్రిం యం రం లం వం శం షం
సం హం శం షం హం సః ఆం (పంచాయతన) మూర్తీనాం వాఙ్మనశ్చక్షు
శ్రోత్ర జిహ్వ మ్రాణ ప్రాణాః ఇహగత్య స్మస్తయే సుఖం చిరంతిష్ఠంతుస్వాహా ।

మూర్తేః హృది అంగుష్ఠంధృత్వాజపేత్ । తతః ప్రణవేనసంరుద్య - సజీవం
ధ్యాత్వా । ఆమృతం నైప్రాణా అమృతమాహః ప్రాణానైవయథా స్థానముపహ్వ
యతే॥ * ఆసునీతేపునరస్మాసుచక్షుః పునః ప్రాణమిహనోదేహిభోగం । జ్యోక్తు
శ్శేషుసూర్యముచ్చరంతమను మతేమృడయానన్యస్తి । * పాణదాఅపానదావ్యాన

దాశ్చక్రుర్దావర్చదా వఃవోదాః | అన్యంతే అస్మత్తపంతు హేతయః పావకో అస్మ
 త్స్యగ్ంశివోభవ | * ధృవాద్వార్ధృవాప్సథివీ | ధృవంవిశ్వమిదంజగత్ | ధృవానః
 పర్వతా ఇమే ధృవో రాజావిశామయం | ధృవంతే రాజావః ణోధృవందేవోబృహ
 స్పతిః | ధృవంత ఇంద్రశ్చాగ్నిశ్చరాష్ట్రంధారయతాంధృవం | హృదిప్రాణోగు
 దేపానః సమానో నాభిసంస్థితః | ఉదానః కంఠదేశస్థోవ్యానస్సర్వశరీరగః |
 * పృథివ్యావసేజోవామురాకాశాత్ | ఆకాశద్వాయుః | వాయోరగ్నిః | అగ్నే
 రావః | ఆద్యుః పృథివీ | పృథివ్యాఽషధయః | ఽషధీభ్యోన్నం | అన్నాత్పు
 రుషః | సవావీషపురుషోఽన్నరసమయః | తస్యేదమేవశిరః | ఆయం దక్షిణః
 పక్షః | ఆయముత్తరః పక్షః | ఆయమాత్మా | ఇదం పుచ్ఛంప్రతిష్ఠా | తదప్యే
 షశ్లోకోభవతి

* అగ్నిర్మేవాచి శ్రితః | వాఘ్నదయే | హృదయం మయి | అహమమృతే |
 అమృతం బ్రహ్మణి | వాయుర్మేప్రాణేశ్రితః | ప్రాణోహృదయే | హృదయం మయి |
 అహమమృతే | అమృతం బ్రహ్మణి | సూర్యోమేచక్షుషి శ్రితః | చక్షుర్హృదయే |
 హృదయం మయి | అహమమృతే | అమృతం బ్రహ్మణి || చంద్రమా మేమససి

శ్రితః । మనో హృదయే హృదయం మయి । అహమమృతే అమృతం బ్రహ్మణి

దిశోమే శ్రోత్రే శ్రితాః । శ్రోత్రగ్ం హృదయే హృదయం మయి । అహమమృతే ।

అమృతం బ్రహ్మణి ॥ ఆపోమేరేతసి శ్రితః । రేతోహృదయే హృదయం మయి ।

అహమమృతే అమృతం బ్రహ్మణి వృథిపి మేశరీరే శ్రితా । శరీరగ్ం హృదయే ।

హృదయం మయి । అహమమృతే అమృతం బ్రహ్మణి ॥ ఓషధి వనస్పతయో

మేలోమను శ్రితాః । లోమాని హృదయే హృదయం మయి । అహమమృతే అమృతం

బ్రహ్మణి । ఇంద్రోమే బలే శ్రితః । బలగ్ం హృదయే హృదయం మయి । అహమ

మృతే । అమృతం బ్రహ్మణి ॥ పరన్యోమే మూర్ధ్ని శ్రితః । మూర్ధ్నా హృదయే ।

హృదయం మయి । అహమమృతే అమృతం బ్రహ్మణి ॥

ఈశానోమే మన్యో శ్రితః । మన్యర్హృదయే హృదయం మయి ।

అహమమృతే । అమృతం బ్రహ్మణి । ఆత్మామత్యని శ్రితః । ఆత్మాహృదయే ।

హృదయం మయి । అహమమృతే । అమృతం బ్రహ్మణి ॥ పునర్మత్యా పున

రాయురాగాత్ । పునఃప్రాణః పునరాకూతమాగాత్ । వ్రేశానరోరశ్మిభిర్వాప్న

ధా॒నః । అ॒ంత॒స్సి॒ష్టత్వ॒యృత॒స్యగో॒పాః ॥ * టం॒శిరో॒మే॒శ్రిః । య॒శోము॒ఖం ॥

త్విషిః॑ కే॒శశ్చ॒శ్మశ్శూ॒ణి । రా॒జామే॒ప్రాణో॒మ్మతం॑ ॥ స॒మా॒బ్ధృ॒క్షుః । వి॒రాటో॒చ్చి॒త్రం ॥

ది॒హ్యోమే॒శు॒దం । వా॒ఙ్మహాః॑ । మ॒నోమ॒న్యుః । స్వ॒రాటా॒భుః । మో॒దాఃప్ర॒మోదా॑ ॥

అం॒గుశీ॒రంగా॒ని । చి॒త్రంమే॒ఘహః॑ । బా॒హూమే॒ఘమి॒ంద్రి॒యం । హ॒స్తౌమే॒కర్మ

పీ॒ర్యం ॥ అ॒త్తాక్ష॒త్రము॒రోమ॑మ । వృ॒ష్టిర్మే॒రాష్ట్ర॑ము ద॒రమగ్ం॑సౌ ।

గ్రీ॒వాశ్చ॒శ్రోణ్యో॑ । ఊ॒రూఅ॒ర్త్వి॒జాను॑ని । వి॒శోమే॒ంగాని॒సర్వ॑తః ।

నా॒భిర్మే॒చి॒త్రంవి॒జ్ఞానం॑ ॥ పా॒యుర్మే॒ఘచ॒చ్ఛసత్ ॥ ఆ॒నంద॑నందా॒వాండో॒మే ॥

భ॒గస్సౌ॒తాగ్యం॑వ॒సః । ఇ॒ంద్రా॒భ్యాంప॒ద్భ్యాంప॒ర్మోన్మి॑ । వి॒రాజా॒పతి॑ష్ఠి॒తిః ।

ప్ర॒తిక్ష॒త్రేప్ర॒తిష్ఠా॒మిరా॒ష్ట్రే ॥ ప్ర॒త్యశ్చే॒షప్ర॒తిష్ఠా॒మిగో॑ష । ప్ర॒త్యంగే॑షు

ప్ర॒తిష్ఠా॒మ్యాత్మా॑న్ । ప్ర॒తిప్రా॒ణేషు॑ప్ర॒తిష్ఠా॒మివృ॑ష్టే । ప్ర॒తిద్యా॑వా॒వృథి॑వ్యోః

ప్ర॒తిష్ఠా॒మియ॒జ్ఞేత్ర॒యాదే॒వావీ॑కాద॒శ । త్ర॒యస్త్రిగ్ం॑శా॒స్సురా॑ధ॒నః ।

బృ॒హస్ప॑తిః పు॒రోహి॑తాః । దే॒వస్య॑ స॒వితు॑స్స॒వే । దే॒వాదే॒వేర॑వం

తు॒మా । ప్ర॒థమా॑ద్వి॒తీయే॑ । ద్వి॒తీయా॑స్త్రి॒తీయే॑ । తృ॒తీయా॑స్స॒త్యేన॑ । స॒త్యం

యజ్ఞేన | యజ్ఞోయజ్ఞర్చిః || యజ్ఞాగ్నింషి సామభిః | సామాస్త్వగ్భిః | ఋచోయా
 జ్ఞాభిః | యాజ్ఞావషట్కారైః | వషట్కారా ఆహుతిభిః | ఆహుతయోమేకామాన్
 సమర్థయంతు | భూర్వాహుః | లోమానిప్రయతిర్మమ | త్వజ్మ ఆనతిరాగతిః |
 మాగ్ం సమ్మతివనతిః | వస్వస్థిమజ్ఞామ ఆనతిః | * ప్రాణోరక్షతి విశ్వమేజత్ |
 ఇర్యోభూత్వాబహుధా బహూని | స ఇత్సర్వంవ్యానశి | యోదేవోదేవేషు విభూరంతః
 ఆవృహదాతే శ్చేత్రియధ్వగద్భవోషా | తమిత్రాప్రణం మనసోప శిక్షత | అగ్నిం
 దేహినా మిద మర్తునోహవిః | మనస శ్చిత్రేదం భూతం భవ్యంచ గుప్యతే |
 తద్దిదేవేష్వగ్నియం | అనవీర్యపురస్సరం | సహ దేవేరిమగ్ం హవం | మన
 శ్చేయసి శ్చేయసి | కర్మస్మజ్జ్ఞ పతిందధత్ | జుషతాం మేవాగిదగ్ం హవిః |
 విరాడ్దేవీ పురోహితా | హవ్యవాతస పాయని | యయా రూపాణి బహుధా భవంతి
 పేశాగ్ంసి దేవాః పరమేనునత్సే | సోనోవిరావసపన్నురం రంతి | వాగ్దేవీ
 ఓషణామిదగ్ం హవిః | చక్షురైవానాం జ్యోతి రమృతేన్యక్తం అన్యవిజ్ఞానాయ
 బహుధానిధీయతే |

తస్యనున్నమశిమహి । మానోహాసీద్విచక్షణం । ఆయురన్నఃప్రతిర్యతాం । అనం
 ధాశ్చక్షుషావయం । జీవాజ్యోతిరశిమహి । సువర్ణ్యోతిరుతామృతం । శ్రోత్రేణ
 భద్రముతశృణ్వంతిసత్యం । శ్రోత్రేణవాచంబహుదోద్యమానం । శ్రోత్రేణమోద
 శ్చ మహాశ్చ శ్చాయతే శ్రోత్రేణసర్వాదిశశృణోమి । యేనప్రాచ్యాఉత దక్షిణా ।
 ప్రతీచ్యేదిశశృణ్వంత్యుత్తరాత్ । తపిచ్ఛ్రీతం బహుదోద్యమానం । ఆరాన్న
 నేమిఃపరిసర్వంబభూవ॥ * యోగేశంగృహ్లాత్మానః । ప్రాణవీతువరావత ఇత్యాహ
 యురేవప్రాణమాత్మనైతే మృతమసిప్రాణాయత్వేతి హిరణ్యమభివ్య నిత్య
 మృతంవై హిరణ్యమాయుః ప్రాణోమృతేనైవాయురాత్మనైతే । శతమానం భవతి
 శతాయుః పురుషశ్శతేంద్రియ ఆయుష్యేవేంద్రియ ప్రతితిష్ఠతి । అవశవస్సృ
 శతిభేషజంవాతపోభేషమేవమరుతే । ఇతిదేవంస్సృష్ట్యా మూలమంత్ర మహ్నితర
 శతంజప్త్యా - గర్భాధానాదిపంచదశ సంస్కారార్థం మూలమంత్ర మహ్నితర
 శతం జహుయాత్ । పంచదశప్రణవావృత్తింకృత్వా । దేవంవస్రైణాచ్ఛాద్యై ।
 అహ్నితరశతంరుద్ర గాయత్రీంజపేత్॥ దేవస్యపురతః ఆవరణవస్రాగ్రిదీప్ జప్త్యా ।
 అవరణవస్రాంతరే యథాశక్తి బల్యన్నం సోపస్కరం భక్ష్యయతం । మహా
 నైవేద్యం రత్నాక్షత చందన దీపనారేణుపాష్పాంశఫలం ధూపదీపవర్తిః ఇత
 రైర్మాంగలికద్రవ్యైః ఆదర్శాదికంనిధాయ । సువర్ణం కపిలభేసుంచాసాద్య ।
 సువర్ణ పాత్రేసంపాతాజ్యంగృహీత్వా । దేవస్యదక్షిణపార్శ్వేస్థిత్వా । మూలమం

త్రేణ సువర్ణ శలాకయానేతోన్మీలనంకుర్యాత్ । ఉదుత్యం చిత్రం దేవానామితి
 స్వర్ణశలాకయా సంపాతాజ్యేస నేతోపరిస్సృశేత్ । పునస్సంపాతాజ్యం దూర్వాగ్రే
 ణగృహీత్వా । దేవమభ్యంజయేత్ । య ఇమావిశ్వాభువనాని విశ్వదృష్టిర్హో
 తానిషసాదాపితానిః । స ఆశిషాద్రవిణమిచ్చమానా పరమచ్ఛదోవర ఆవివేశ ।
 మాప్రగావమథోవయం । మాయజ్ఞః । ంద్రసోమసః । మాంతస్తర్తో ఆరాయః ॥
 జాతవేద సేనునవామ సోమమరాతీయతో నదహతివేదః । ససః పరుషదత్తిదుర్గాణి
 విశ్వానావేవసిండుండురితాత్యగ్నిః ॥ త్రియంబకం యజామహేసుగంధిం పుష్కరం
 నం । ఉర్వారుకమివబంధనాన్సృత్యోర్ముక్షీయ మామృతాత్ ॥ జాతవేద సే, త్రియం
 బకం ఇతి త్రివారం పఠేత్. (కళ్యాణసాదికం)

దృగ్బలిః

బలింప్రోక్షజాదినా సంస్కృత్య ఆవరణ వస్త్రముత్థావ్య । తస్మిన్న
 మయే మహావాద్యాదికం కుర్యాత్ । అన్నం బ్రహ్మేతిమంత్రాన్నఠేత్ । అన్నం
 బ్రహ్మేతివ్యజానాత్ । అన్నా ద్యేవభిర్విమానిభూతానిజాయంతే । అన్నేనజాతాని
 జీవంతి । అన్నం ప్రయంత్యభినంవిశంతీతి । తద్విజ్ఞాయ । పునరేవపరుణం
 పితరముపససార । ఆదీహిభగవోబ్రహ్మేతి । తగ్గోహోవాచ । తవసాబ్రహ్మవి
 జ్ఞానస్యతపోబ్రహ్మేతి । సతపోతవ్యతనతపస్తప్త్యా । దేవంస్తోత్రేణతోషయేత్ ।

త్వంగతి స్వర్యభూతానాం సృష్టిపాలనయోఃప్రభో । సంహరతే వసన్మాత్మన్
గృహోఽత్యంతమోస్తుతే॥ ఏవంస్తుత్వా॥ బలిముద్వాస్య ।

అగ్ని సమీపంగత్వా । పృథివ్యాః = ప్రతిష్ఠాకల్పోక్త ఫలావాప్త్యర్థం ప్రతిష్ఠాంగ
హోమంకరిష్యే । సమిదాఙ్కనదుప్రీహిభిరాజ్యేనమూలమంత్రవష్టోత్తరశతంహుత్వా ।
స్విష్టకృత్ హుత్వా సమిత్సన్నహనాది జయదీన్ బర్హిస్సమంజసాది హోమమనా
జ్ఞాతాదికంకృత్వా । స్థాపితదేవతానాం ఉత్తరపూజనంకృత్వా । బలింద
ద్యాత్ -

స్థాపిత దేవతాబలి:

పృథివ్యాః = ప్రతిష్ఠాయాఃసాంగతా సిద్ధ్యర్థం దిక్పాలక సహిత స్థాపిత
దేవతా బలిప్రదానం కరిష్యే ।

గణానాంత్యా = సాదనం । గణపతిం సాంగం సాయుధం సవాహనంస
శక్తి పత్ని పుత్ర పరివార సహితం గణపతి మావాహయామి । గణపతయే
సాంగాయ సాయుధాయ సవాహనాయ । సవత్త్వి పుత్రపరివార సహితాయ ।
ఇమాం సదీపమాషబలిం దదామి ।

భోగణపతే అత్రాగచ్ఛ - పూజాంగృహోఽణ బలిం భుంక్ష్య । యజమానస్య -
అయుఃకర్తా - పుష్టి కర్తా । క్షేమకర్తా - కల్యాణ కర్తృభవ - అనేన బలి
ప్రదానేన - గణపతిస్సుప్రీతో పరదోభవతు -

మాతృకా

ఓం గౌరీమిమాయ = మన్ । మాతృకా మండలాధిష్ఠిత దేవతా ఆవాహ
యామి॥ మాతృకా మండలాధిష్ఠిత దేవతాభ్యః - సాంగాభ్యః - సాయుధాభ్యః
సపరివారాభ్యః ఇమాం సదీప మాష బలిందదామి। పూజాం గృహ్స్థాధ్యం - బలిం
భుంజధ్యం । యజమానస్య ఆయుః కర్త్ర్యః । పుష్టికర్త్ర్యః । క్షేమకర్త్ర్యః ।
కల్యాణ కర్త్ర్యః భవత - అనేన బలిదానేన మాతృకా మండలాధిష్ఠిత దేవతాః
స్సుప్రీణంతు। ఆకృష్టేన = నవగ్రహ మావాహయామి ॥

అధిత్యాది నవగ్రహ మండలాధిష్ఠిత దేవతా నానాభావాన్ని,

ఆది = దేవేభ్య స్సాంగేభ్య = ఇమాం సదీపమాష బలిందదామి|ఆది = దేవాః
ఆత్రాగచ్ఛద్ధ్వం పూజాం గృహ్ణీద్ధ్వం బలింతుంజద్ధ్వం । యజమాన స్సాయ్యుః
కర్తారః । పుష్టి కర్తారః - క్షేమకర్తారః కల్యాణకర్తారః భవథ । ఆనేన
బలిప్రదానేన నవగ్రహ మండలాధిపిత దేవతాః నుప్రీణంతు

సర్వతోబద్ర - బ్రహ్మ దేవానాం

వాస్తు - వాస్తోష్పతే ప్రతిశా

యోగినీ -

క్షేత్ర పాలక పీఠస్థ

దుర్గా - ఇంద్రాదయః

బ్రహ్మదేవానాం ఇతి ఆకాశాది పతయే బ్రహ్మణే । ఇదం విష్ణురితి పృథివ్యది
పతయే విష్ణవే -

పృథివ్యాః = శుభతిథౌ - ప్రతిష్ఠాయాః సాంగతా సిద్ధ్యర్థం యజమానస
సర్వాః పుష్క శాంత్యర్థం క్షేత్రాధిపతి ప్రీత్యర్థం క్షేత్రపాలక బలిప్రదానం కరిష్యే ।
వాద్యైః స్పృహ ఈశాన్యాంగత్వా । యేనదేవాః । క్షేత్రస్య పతినేతి క్షేత్రపాలక
మావాహ్య । నారికేళ కూశ్మాండదీప చూప దక్షిణా చందన సహిత బలిం
నిధాయ క్షేత్రపాలకాయ ఇమాం బలిందదామి ఇత్యక్షతోదకం త్యజేత్ -

॥ శాంతాపృథివీ శివమంతరక్షం ద్యౌర్లోచేహ్య భయన్నో అస్తు । శివా దిశః

ప్రదిశ ఉద్దిశస్స అపో విశ్వతః పరిపాంతు సర్వతః । ఓం శాంతి శాంతి శాంతిః
నమస్కు ర్యాత్ । మానేనాగత్య । పాదౌ ప్రక్షాళయేత్

పూర్ణాహుతిం జుహుయాత్

ఆచమ్య = తిథౌశ్రీ = ప్రతిష్ఠాయాః సంపూర్ణ సకలపలావాప్త్యర్థం సాంగతా
సిద్ధ్యర్థం పూర్ణాహుతిం హోష్యామి -

ద్వాదశ గృహితేశాజ్ఞేన స్పృచం పూరయిత్వా । యథా సంభవం కనిష్ఠశూర్పే
కౌశేయ వస్త్రద్వయం శ్రీ చందనాది సుగంధ ద్రవ్యాణి నారికేళ పలపుష్పాదీని
సుపర్ణ ప్రవాళాదీని నిక్షిప్య । పూర్ణాహుత్యై నమః ఇతి సంపూజ్య -

స॒ము॒ద్రా॒దూర్మి॒ర్మదు॑ మో॒గ్ం ఉ॒దార॑దు॒పా॒గ్ం శు॒నా స॒మ॒మృ॒త॒త్వమా॑నన్
 సృ॒త॒స్యనా॑మ గు॒హ్యం॑యద॒న్తి తి॒హ్యో దే॒వానా॑ మ॒మృ॒త॒స్య నా॑భిః । చ॒త్వారి॑
 శృ॒ంగా త్రయో॑ = ఆవి॒దేశ॑ । మూ॒ర్ధాన॑ంది॒వో అ॒రతిం॑ పృ॒థ్వివ్యా॑వై॒శ్యాన॑ర
 మృ॒తాయ॑ జా॒తమ॒గ్నిం క॒విగ్ం॑ స॒మాజ॑మ॒తిథిం॑ జ॒నానా॑ మా॒సన్నా పా॑తం
 జన॑యంత దే॒వాః ।

పు॒నస్త్వా ది॒త్యా రు॒ద్రా వస॑వ॒స్సమి॑ంద॒తాం పు॒నర్బ్ర॑హ్మ॒ణో వసు॑నీథ య॒జ్ఞేః ।
 ఘృ॒తేర॒త్వం తను॑వో॒వర్త॑య॒స్య స॒త్యాస॑న్తు య॒జమా॑న॒స్యకా॑ మాః । స॒ప్తవ॑త్త్యా
 పూర్ణా॑హుతింజుహోతి॒

ఓం స॒ప్తతే॑ అగ్నే॒ సమి॑ధ స॒ప్తజి॒హ్వోస్సప్త॑ బు॒ష్పయ॑ స॒ప్త
 ధా॒మృ॒పియా॑ణి । స॒ప్తహో॑త్రాస్సప్త॒ ధా॒త్వా॒యజంతి॑

స॒ప్తయో॑నీరా పృ॒ణస్వా॑ఘృ॒తేన॑ స్వా॒హా ॥ అగ్న॑యే స॒ప్తవ॑తి ఇ॒దంస॑మమ
 శం॒దమే॑మ॒య = ది॒నంచ॑మే । వసో॑ర్ధా॒రాంజు॑హోతి వసో॑ర్మే॒ధారా॑ స॒దితి॑వా
 షా॒హూయ॑తేః పు॒త॒స్యవా॑వన మే॒షాదా॑రాము॒ష్మిన్ లోకే॑ పి॒న్వమా॑నో ప॒తిష్ఠ॑త
 ఆ॒డ్యోన॑జుహోతి తే॒జోవా॑ ఆ॒జ్యం తే॒జో వసో॑ర్ధా॒రాతే॑జ స్మై॒వాన్మై తే॒జోవ॑రుం
 దే॒వోకా॑మావై వసో॑ర్ధా॒రాకా॑మానే॒వా వరు॑ందే॒ యంకా॑మయే॒త ప్రా॑ణా॒న స్వా॑న్మం

ద్యవి || పూర్ణాహుతి ముత్తమాం జుహోతి సర్వంవే || పూర్ణాహుతిః | సర్వమేవా
హోతి | అథో ఇయంవే || పూర్ణాహుతిః | అస్మామేవ ప్రతితష్ఠతి | పూర్ణాహుతి
ముహూర్తస్సుముహూర్తో అస్తు ||

ఉత్తర వంశేచనం కుర్యాత్ ||

పూర్ణపాత్రోద్వాసనం సదసినన్నే - ఇత్యాది.

యజ్ఞేశ్వరాయనమః - ఆజ్యనే వేద్యం | అగ్నేనయ = ఆలయం

యజ్ఞేశ్వరంచ - వాద్యేస్సహతిఃప్రదక్షణీ కృత్య | యస్యస్మృత్యాచ = సర్వం
శ్రీ పరమేశ్వరార్పణమస్తు నమస్కారం కృత్వా శ్రేయస్సంపాదనం కుర్యాత్ -
పృథివ్యాః = ప్థాపలప్రాప్త్యర్థం అచార్యాది ఋత్విక్పూజనం శ్రేయస్సంపాదనం
కర్ష్యే - అచార్యాదిఋత్విజః యజమానహస్తే పలాక్షతాన్ దద్యాత్ | భవన్ని-
యోగేన యత్కృతం జపహోమం తదుత్తం నఃశ్రేయః తుభ్యమహంసంప్రదదే
లేదా త్వయా నిమిత్తే మయాకృతేన అనేన పుణ్యేన త్వంపుణ్యవాన్భవ ఇతి-
యజమానః - అచార్యాది పూజనం కుర్యాత్ | గాః = హేమసూత్రాణి =
అంగుళీయకాని = వాసః = యానాః | పాదుకే = ఓక్షిణాచ = ఇతిదత్వా
అచార్యాయగాందద్యాత్ యజ్ఞసాధన భూతాయ విశ్వస్యాహుచునాశినే విశ్వరూప
ధరోదేవః ప్రీయతామనయా గవాప్రతిమాదానానిచ గణాపత్యాయ వృషభం.

తతః అచార్యాది ఋత్విజః సర్వకలశోదకాన్ ఏకత్ర కృత్వా ప్రణవేన
కుంభముత్థావ్య | సప్తక్షికం యజమానం కుండస్యేశానబాగే ఉపవేశ్య వరుణ
కలశాభిషేచనం కుర్యాత్ |

అపోహిష్ఠామ = హిరణ్యవర్ణాః = పవమానస్సు = మిత్రోసివరుణోసి |

సమహం విశ్వైర్దేవైః క్షత్రస్యభిరసి | క్షత్రస్య యోనిరసి | స్థోనామాసీద

సుషదా మాసీద సేమాత్వాహిగంధితః | మామ హిగం సీత్ | నిషసాదధృతప్రతో

పథుణః | పశ్చాత్వాసామ్రాజ్యాయ సుకృతుః | దేవశ్శ్వా = హస్తాభ్యాం |

అ॒స్మి॒న్ రే॒షజ్జే॒న । తే॒జసే॑ బ్ర॒హ్మ॒వర్చ॒సా యా॒భిషి॑ంచామి ॥

దే॒వస్య॑ త్వా = హ॒స్తా॑ బ్ధ్యాం ఇ॒ంద్ర॒స్యేంద్రి॒యేణ॑ శ్రి॒యేయ॑శ సే బ॒లా యా॒భిషి॑ంచామి ॥

దే॒వస్య॑ = బ్ధ్యాగ్ం స॒రస్వ॑తే బై॒షజ్జే॒న వీ॒ర్యా॒యాన్నా॑ద్యా యా॒భిషి॑ంచామి ॥

అ॒ర్య॒మణం॑ బృ॒హస్ప॑తి మి॒ంద్రం॑ దానా॒యచో॑దయ । వా॒చం వి॒ష్ణుగ్ం స॒రస్వ॑తీగ్ం

స॒వితా॑రంచ వా॒జినం॑ । సో॒మగ్ం రా॒జానం॑ వ॒రుణ॑మగ్ని మ॒న్వార॑భామహే ।

అ॒ది॒త్యాన్ వి॒ష్ణుగ్ం సూ॑ర్యం బ్ర॒హ్మణం॑చ బృ॒హస్ప॑తిం । దే॒వస్య॑ = బ్ధ్యాగ్ం

స॒రస్వ॑త్యే॒వాచో యం॑రు॒ర్యంత్రే॒ణాగ్నే॒స్త్వా సాం॑ప్ర॒జ్యేనా॒భిషి॑ంచామి॒ంద్రస్య॑

బృ॒హస్ప॑తే॒స్త్వాసాం॑ప్ర॒జ్యేనా॒భిషి॑ంచామి ।

వ॒సవ॑స్వా॒పురస్తా॑ద॒భిషి॑ంచంతుగా॒యత్రే॒ణచంద॑సా । రు॒ద్రాస్తే॑ దక్షి॒ణతో॒భిషి॑

చంతు॑త్రే॒ష్ఠథే॒ణచంద॑సా । అ॒ది॒త్యాస్తే॒ష్ఠాద॒భిషి॑ంచంతు జా॒గతే॒సచంద॑సా ।

వి॒శ్వేత్వాదే॒వాఉ॒త్రతో॒భిషి॑ంచంత్వను॒ష్టజే॒నచంద॑సా । బృ॒హస్ప॑తిస్తో॒వపరి॑ష్టాద

భిషి॑ంచంతు పాం॒త్రేన॑చంద॒సా । ఇ॒మారు॒ద్రాయ॑స్థిరధ॒న్వనేగి॑తః । ష్రి॒పేష॑వేదే

వా॒యస్త్వభా॑మ్నే । అ॒షాథా॑యసహ॒మానా॑యమీ॒శుషే॑ । తి॒గ్మాయ॑దా॒యభర॑తాశ్చ

జో॒తసు॑ త్వాదత్రే॒ఘిరు॒ద్రశంత॑మే॒భిః । శ॒తగ్ంహి॑మాఅ॒యిభు॑షణిః । పృ॒స్మద్యే

హోవితరవ్యగ్ంహః । వ్యమీవాగ్శ్చాతయస్త్రావిహాదీః । అర్హన్బిభర్తిమానస్తోకే ।
 ఆతేపితర్మరుతాగ్ంసున్నమేతు । మానస్సూర్యస్యసందృశోవయోధాః । అభి
 న్నోపిరోఅర్హషితమేత । ప్రజాయేసుహిరుద్రప్రజాభిః । ఏవాబ్రభోవృషభచీతి
 తానః । యథాదేవసహృదేషేనహగ్ంసి । హావనశూర్నరుదేహబోధి । బృహ
 ద్వదేమవిదదేసువీరాః । వరణోరుద్రస్యహేతిస్తుపిశృతంమీడుప్తమార్హన్బిభర్తి
 త్వమగ్నేరుద్రఆవోరాజానం ।

సురాస్త్రామభిషించంతు । బ్రహ్మోవిష్ణుమహేశ్వరాః । వాసుదేవోజగన్నాథం
 తథా సంకర్షణోవిభుః ॥ ప్రద్యుమ్నశ్చానిరుద్ధశ్చ - భవంతు విజయాయతే ।
 అగ్నిశ్చగవాన్విష్ణుః యమోనిబుఝుతిస్తథావరుణః పవనశ్చేవధనదో శ్రీనదాశివః ॥
 బహుణా సహితాస్సర్వేదిక్పలాః పాంతుతేనదా ॥ కీర్తిర్లక్ష్మీర్భూతిర్మేధా క్రద్ధా
 ప్రీతమతా మతిః । బుద్ధిర్లజ్ఞా వపుశ్శాంతిః శాంతిస్సర్వాశ్చమాతరః । ఏతాస్త్రా
 మభిషించంతు ధర్మవత్త్వా సమాగతాః । ఆదిత్యశ్చంద్రమాస్సౌమ్యకుజడివసితా
 ర్కజాః । గ్రహస్త్రామభిషించంతు రాహుకేతూప్రకీర్తిదాః । దేవదాసప గం
 ధర్వాః యక్షరాక్షస వన్నగాః । ఋషయోమునయోగావః దేవమాతరవివచ ।
 దేవవత్స్యేదృమానాగాః దైత్యాశ్చాప్సరసాంగణాః । అస్త్రిణి సర్వశస్త్రాణి
 రాజానోన్యజనాస్తథా । ఓషధీనిచరత్నానినగితస్సాగరస్త్రైవతీర్థాని జలదానదాః ।
 ఏతాస్త్రామభిషించంతు ధర్మకామూర్త సిద్ధయే । ఏతైరభిషించెత్ । యజమాన్
 దౌతవస్త్రింధృత్వా । యజ్ఞేశ్వర పుంశాంతృత్వా భస్మనారజాంకృత్వా యజ్ఞ
 శ్లోకోద్వాసనం యజ్ఞే యజ్ఞమ = దేవాః । ఆవాహితదేవతోద్వాసనం । యాంతుదే
 వగదాస్సర్వేష్టాజామదాయ పౌర్ణివ । ఇష్టకామార్థ సిఫ్యర్థం పునరాగమనా
 యథా । బ్రహ్మకల్పగోసవస్త్రి దక్షిణం సవస్త్రియదద్యాత్ । బ్రాహ్మదానో
 జముత్సామహదాన్వద్యాత్ పృథ్వీదక్షిణం దద్యాత్ । కృవదానోభయిత్యాబంధు
 న్నోహభోజయేత్ । ప్రతిష్ఠావిధి స్సమాప్తా

